

Kolmas pilari – esirukouskirja

Kolmas pilari – **esirukouskirja**

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 3
Kirkko ja toiminta

Kirkkohallitus

Helsinki 2014

Kolmas pilari – esirukouskirja

© Kirkkohallitus

Toimitus: Marjaana Härkönen, Marjaana Kanerva, Ulla Tuovinen

Työryhmä: Timo-Matti Haapiainen, Marjaana Härkönen,
Marjaana Kanerva, Ulla Tuovinen ja Teija Tuukkanen

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 3, Kirkko ja toiminta

Suosituksset, ohjeet ja oppaat

Asianumero: 2013-00762

Ulkoasu ja taitto: Unigrafia/Hanna Sario

ISBN 978-951-789-441-8 (nid.)

ISBN 978-951-789-442-5 (PDF)

ISSN 2341-9393 (painettu)

ISSN 2341-9407 (verkkojulkaisu)

Unigrafia

Helsinki 2014

Sisällys

Rukouksen teologiasta	4
Juhani Forsberg	
Esirukous valmistellaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa	12
Marjaana Härkönen	
Esipuhe	19
Ensimmäinen adventtisunnuntai	20
Hanna Vasiljev ja Jari Jolkkonen	
Joulupäivä	24
Kai Vahtola	
2. sunnuntai ennen paastonaikaa (sexagesima)	27
Ramez Ansara ja Tarja Korpaeus-Hellsten	
Laskiaissunnuntai	32
Heikki Sariola	
4. paastonajan sunnuntai	34
Taina Manninen ja Richard Nicholls	
Pääsiäispäivä	38
Kaija ja Kari Tirola	
Helluntaipäivä	42
Arto Antturi ja Pekka Y. Hiltunen	
11. sunnuntai helluntaista	46
Virpi Hyvärinen	
14. sunnuntai helluntaista	50
Hannele Filppula ja Lauri Kopponen	
17. sunnuntai helluntaista	55
Liisa Seppänen	
Valvomisen sunnuntai	60
Mikko Paloniitty, Tiina Paloniitty, Pirjo Kantala	
Pyhäinpäivä	64
Mika K.T. Pajunen	
Perheen sunnuntai	70
Mari Torri-Tuominen	
Luomakunnan sunnuntai	78
Satu Kreivi-Palosaari ja Saija Kronqvist	
Kirjoittajat	87

Rukouksen teologiasta

Juhani Forsberg

Rukous on yleisin uskonnollisen elämän ilmenemismuoto, joka on yhteistä käytännössä kaikille uskonnoille. Rukouksen sisältö ja muodot voivat poiketa eri uskonnoissa paljonkin, mutta yhteistä sille on että ihminen lähestyy rukouksessa Jumalaa tai jumaluutta. Omalaatuista on, että muuten uskonnollisesti passiivinen ja välinpitämätön ihminen tai jopa ateistikin saattaa rukoilla. Näin tapahtuu varsinakin elämän erilaisissa käännekohtissa ja vaikeuksissa. Ranskan vallankumouksen keskushahmoista materialisti ja ateisti Denis Diderot ilmaisi oman rukouksensa seuraavasti: ”Oi jumala, en tiedä oletko olemassa, mutta haluan kuvitella olevan niin, että sinä katsot minun sieluuni, ja minä tahdon toimia niin, ikään kuin seisaisin sinun edessäsi”. Myös länsimaisen kirkosta vieraantuneen ihmisen ehkä ainoaksi uskonnollisen elämän ilmenemismuodoksi jää rukoileminen, vaikka hän ei muuten millään tavoin osallistu uskonnollisen elämän yhteisöllisiin tapahtumiin. Tutkimusten mukaan näin on asianlaita myös suomalaisessa uskonnollisuudessa. Ilmeisesti suurin osa suomalaisista pitää rukoilemista niin intiiminä asiana, ettei siitä paljoa haluta puhua. Immanuel Kant, joka etiikkansa tähden piti jumalauskoa välttämättömänä, tuumiskeli, että jos joku tulee yllätetyksi rukoilemassa omassa sopessaan, hän tuntee häpeää, ikään kuin hänet olisi saatu kiinni jostakin sopimattomasta.

Rukous on olemukseltaan tapahtuma, jossa ihminen tunnustaa oman olemisensa rajallisuuden. Hän ei ole vain oman itsensä varassa, vaan hän on rajallinen, kuolevainen ja jostakin suuremmasta riippuvainen olento. Kristilliseksi rukouksen tekee usko, että ihminen on persoonallisen, kolmiyhteisen Jumalan luoma ja lunastama olento. Kristillinen rukous tapahtuu aina Jumalan edessä, joka puhuttelee ihmistä ja joka antautuu itse ihmisen puhuteltavaksi. Kristilliseenkin rukousperinteeseen kuuluu myös mietiskely, jossa ihminen kääntyy sisäänpäin tarkastelemaan oman elämänsä, sielunsa ja hengellisyytensä tilaa, mutta ollakseen kristillistä mietiskelyä, se alkaa ja viime kädessä aina päättyy kolmiyhteisen Jumalan eteen ja hänen läsnäoloonsa. Kristillisen rukouksen tuntomerkkejä ei täytä sanamuodoltaankaan moitteeton pyyntö, jos se ymmärretään vain mielen liikkeiksi, uskonnolliseksi tunnelmaksi tai moraalitajun vahvistamiseksi, jos se ei suuntaudu Jumalaan, joka on, elää ja toimii.

Rukous ja usko Jumalaan rukouksen ”osoitteena” kuuluvat siis elimellisesti yhteen. Yhtäältä oikean rukouksen edellytyksenä on ”oikea” usko Jumalaan, mutta sama pätee myös toisinpäin. Kirkossa tunnettiin jo hyvin varhain sääntö *lex orandi*,

lex credendi; ”rukouksen laki on uskon laki”. Sama asia sai myös muodon ”*legem credendi lex statuat supplicandi*”; rukouksen laki on määräävä uskon lakiin nähden. Historiallisesta näkökulmasta tämä aksiooma tarkoittaa sitä, että kirkolla oli oma rukouksen ja jumalanpalveluksen ”normisto” jo ennen kuin sillä oli ekumeeniset uskontunnustukset ja Raamatun kaanon. Tältä pohjalta katsottuna uskontunnustukset ovatkin luonteeltaan rukousta. Aksiooma ”rukouksen laki on uskon laki” ei kuitenkaan tarkoita subjektiivista valintaa: uskon vain sen mitä voin rukoilla, koska kyseessä on koko kirkkoa uskon yhteisönä koskeva sääntö. Oikeastaan kyseessä on aina rukouksen ja uskon syvä keskinäinen riippuvuus, jota voidaan tarkastella molemmista suunnista.

Lähestyttäessä rukouksen teologiaa ”uskon lain” näkökulmasta nousee ennen muuta esiin Raamattuun sisältyvä ”ohjeisto” kristillisestä rukouksesta. Vanhassa testamentissa erityisesti Psalmien kirja on rukouksen aarreaitta. Se on kristillisen kirkon ja juutalaisuuden yhteinen rukouskirja. Varsinaisesti ”rukouksen lakia” määrää kirkossa luonnollisesti Jeesuksen opettama ”Isä meidän” -rukous (Matt. 6:9-13; Luuk. 11:2-4). Siihen sisältyvät tiivistettynä kaiken kristillisen rukouksen olennaiset ydinkohdat.

Jumalaan, ”Isään” suuntautuvan rukouksen lisäksi jo evankeliumit sisältävät ohjeita rukoilemisesta ”Jeesuksen nimessä” (Joh. 14:13-14; 15:16; 16:23). Varhaiskirkossa kristillisen rukouksen perusmuoto ankkuroitui kolminaisuusoppiin. Kyseessä ei ollut mikään keinotekoinen konstruktio, vaan se liittyi elävään kokemukseen ylönousseen Kristuksen ja Pyhän Hengen läsnäolosta. Uudessa testamentissa tästä ovat esimerkkeinä erityisesti Paavalin kirjeisiin sisältyvät kohdat, kenties havainnollisimpana Ef. 2:18: ”Hän (=Kristus) on avannut meille molemmille pääsyn Isän luo yhden ja saman Hengen johdattamina” (KR 1938 lähemmin kreikkalaista sanamuotoa seuraten ”yhdessä Hengessä”). Kohta liittyy pelastusoppiin, mutta rukouksen lain ja uskon lain yhteenkuuluvuuden nojalla se sovellettiin myös rukoukseen. ”Rakkaat ystävät, rakentakaa te edelleen elämäänne pyhimmän uskonne perustalle, Pyhässä Hengessä rukoillen” (Juud. 20). Rukouksen perusmuoto perustui Jeesuksen opettamaan Isä meidän -rukoukseen: sen tähden rukous suuntautuu Isään. Rukous on mahdollista vain Jeesuksen Kristuksen sovitus työn perusteella, hänen kauttaan ja hänen nimessään. Tällainen rukous tapahtuu Pyhässä Hengessä. Paavalin mukaan jo yksinkertainen tunnustus ”Jeesus Kristus on Herra” voidaan lausua vain Pyhässä Hengessä (1. Kor. 12:3). Tähän liittyen Pyhän Hengen läsnäolo ja vaikutus on erottamaton osa rukousta. Rukouksen sanojen loppuessa Pyhä Henki rukoilee uskovissa, sillä ”Henki itse puhuu meidän puolestamme sanattomin huokauksin” (Room. 8:26).

Varhaiskirkossa rukouksen perusmuodoksi vakiintui siis Isälle osoitettu rukous Jeesuksen Kristuksen (Pojan) kautta Pyhässä Hengessä. Kristikunnan varhaisimmat

lyhyet rukoukset, joista kehkeytyi myös jumalanpalveluksen päivän rukouksen (kollehtarukouksen) muodot, ovat tästä edelleen hyvä esimerkki. Niissä Jeesukselle tai Pyhälle Hengelle osoitetut rukoukset ovat poikkeuksia. Sellaiset rukoukset eivät tietenkään ole kiellettyjä tai harhaoppisia, ja niistä on hyviä esimerkkejä kristillisen rukouksen historiassa. Se ei kuitenkaan horjuta rukouksen perusmuotoa, jonka varsinkin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa tulee olla ohjeellinen.

Kristillisen rukouksen luonteen muuttumista keskiajalle tultaessa leimasi lisääntyvä pyhimyskultti. Isä meidän -rukous säilyi kristikunnan keskeisenä rukouksena, mutta sen rinnalle tuli lukematon määrä pyhimyksille suunnattuja rukouksia. Niiden syntyyn ja kehitykseen vaikutti ennen muuta Jumala-kuvan muuttuminen korkeaksi taivaalliseksi majesteetiksi. Myös Jeesus-kuvaa hallitsi hänen pelottava valtansa viimeisellä tuomiolla. Oli ikään kuin luontevampaa kääntyä niiden kuolleitten pyhien puoleen, jotka olivat onnistuneet kristillisessä elämässä ja rukouksilvoituksessaan. Eri tarpeita varten oli olemassa omat pyhimyksensä, joiden puoleen kääntyminen auttoi parhaiten juuri tiettyyn vaivaan. Kuvaavin esimerkki tämänlaatuisesta kehityksestä keskiajalla oli ns. neljääntoista ”hädässä auttajaan” kiteytynyt rukoustraditio (die vierzehn Nothelfer). Siinä rukouksen kohteina – tai ehkä oikeammin rukouksen välittäjinä Jumalalle – toimivat kirkon kolmen ensimmäisen vuosisadan merkittävät pyhimykset. Tämä rukousperinne oli vahva jo ensimmäisen vuosituhannen lopussa, mutta se elää roomalaiskatolisessa kansanperinteessä edelleen, ja tähän traditioon liittyviä rukouskirjoja on julkaistu viime vuosiin saakka.

Luterilaisen rukousperinteen syntymiseen on vaikuttanut ennen muuta Martti Lutherin kasvaminen keskiajan katolisessa rukouselämässä ja irtautuminen siitä. Kuvaava esimerkki tästä on Lutherin kokemus Stotternheimin kylän lähellä, jossa salama oli iskeä häneen. Pelästymisen aiheuttama spontaani reaktio oli Lutherin pyhimykselle osoitettu avunhuuto ja lupaus: ”Auta pyhä Anna, minä haluan ruveta munkiksi!” Martti Luther oli vuorimiehen poika, ja Pyhä Anna oli juuri vuorimiesten suojeluspyhimys. Lutherin vuodet munkkina täytti luonnollisesti sekä yksityinen rukouksilvoitus että osallistuminen luostarin yhteisiin hetkipalveluksiin. Hetkipalveluissa moneen kertaan läpilautetusta psaltnarista tuli Lutherille yksi rakkaimmista Raamatun kirjoista, jota hän puheissaan ja kirjoituksissaan selitti ja tulkitsi elämänsä loppuun saakka.

Lutherin reformatorinen löytö vaikutti ratkaisevalla tavalla myös hänen rukousteologiaansa – ja käytäntöönsä. Se vaikutti olennaisella tavalla reformatorisen rukousperinteen muodostumiseen. Irtautuminen keskiajan rukousperinteestä tapahtui ennen muuta pyhien avuksihuutamisen hylkäämisinä. Toinen merkittävä tekijä oli keskiajan messu-uhri -teologian ja käytännön kritiikki. Kolmas Lutherin keskeisistä arvostelun kohteista oli perinteisen rukouskäytännön monisanaisuus

ja ulkokohtaisuus. Hän kertoo mm. ironisen esimerkin munkista, joka kesken hetkipalvelun vuorolaulun ärjäisee palveluspojalle käskyn valjastaa hevonen. Luther piti kuitenkin vielä pitkään kiinni hetkipalvelutraditiosta, vaikka sen säännöllinen toteuttaminen reformaation päästyä täyteen vauhtiin alkoikin olla käytännössä mahdotonta. Tiedossamme kuitenkin on, että Luther käytti elämänsä loppuun asti yksityiseen rukoukseen runsaasti aikaa. Hän kirjoitti lukuisia rukousta käsitteleviä teologisia traktaatteja ja rukousoppaita, jotka olivat hänen teoksistaan kaikkein luetuimpia tavallisen kansan keskuudessa. Niistä otettiin valtava määrä uusintapainoksia, ja niiden niteet kuluivat puhki käyttäjiensä käsissä.

Luterilaisen rukoustradition jonkinasteiseen myöhempään köyhtymiseen on saatanut vaikuttaa puutteellinen käsitys reformatorisesta rukousteologiasta. Pelko liturgisen rukoustradition ulkokohtaisuuden vaarasta on varmaankin ollut tässä kehityksessä yksi lamaannuttava tekijä. Toinen on ilmeisesti ollut pelko sitä kohtaan, että rukousta alettaisiin pitää ansiollisena tekona. Molemmat vaarat ovat torjuttavissa Lutherin oman rukousteologian pohjalta.

Lutherin rukousteologia tulee parhaiten esiin hänen kolmessa kirjoituksessaan, jotka ovat Puhe hyvistä teoista, Kirkon Baabelin vankeudesta ja Isä meidän -rukouksen selitys Isossa katekismuksessa. Ne sisältävät keskeisten teologisten perusratkaisujen lisäksi suoranaisia rukousteologisia helmiä, joita on aihetta yhä vielä tutkia.

1. Rukouksen tarpeellisuus ja suoranainen välttämättömyys perustuu Jumalan käskyyn. Kysymyksessä ei siis ole valinnainen asia. Aivan erityisesti kolme ensimmäistä käskyä muodostavat rukouksen lähtökohdan. Pelkästään käskyn varassa harjoitettu rukous veisi kuitenkin suoritususkonnollisuuteen, joka oli Lutherin mielestä vallalle päässeen ulkokohtaisen rukoilemisen tavan pahin seuraus. Vielä olennaisempi kuin Jumalan käsky rukoukselle on Jumalan lupaus: ”Toinen seikka, jonka pitäisi edellistäkin enemmän opettaa ja innostaa meitä rukoilemaan, on se, että Jumala on liittänyt käskyyn myös lupauksen. Hän on luvannut, että me varmaankin varmemmin saamme sen, mitä rukoilemme.” (Tunnustuskirjat, s. 386). Rukousta koskee siis sama lain ja evankeliumin yhteenkuuluvuus ja erottaminen kuin yleensäkin koko teologiaa.

2. Käskyn ja lupauksen yhteenkuuluvuuden ja eron Luther esittää Ison katekismuksen Uskontunnustuksen ja Isä meidän -rukouksen selityksen johdannoissa (Tunnustuskirjat s. 375, 384) siten, että se voidaan parhaiten havainnollistaa seuraavalla kaaviolla:

Kymmenen käskyä (Laki)	Uskontunnustus (Evankeliumi)	Rukous ja sakramentit
Mitä Jumala käskee ja vaatii meiltä	Mitä Jumala lahjoittaa meille, niin että voimme täyttää sen, mitä hän vaatii meiltä	Millä tavoin voimme saada sen, mitä Jumala lahjoittaa meille, niin että voimme täyttää sen, mitä Jumala vaatii meiltä

3. Vaikka edellisessä kaaviossa rukous ja sakramentit ovat samassa ”laatikossa” niiden välillä vallitsee kuitenkin olennainen ero. Sakramentit ovat pelkkää evankeliumia, jossa ihminen on pelkkä vastaanottaja. Ehtoollinen ei siten voi olla ihmisen Jumalalle antama uhri. Luther perustelee käsitystään loogisella mahdollisuudella: ”Mutta samaa asiaa ei voi samalla kertaa sekä ottaa että antaa, eikä sama henkilö voi olla yhtä aikaa ottaja ja antaja...” (Valitut teokset II, 425). Sen sijaan rukous on ihmisen teko. Kun sakramentissa ei ole sijaa minkäänlaiselle ”yhteistyölle” Jumalan kanssa, niin rukous on nimenomaan kooperaatiota Jumalan kanssa: ”Mutta ehkä sanot: miksi Jumala ei tee sitä yksin ja itse, kun hän kumminkin varsin hyvin voi ja taitaa auttaa itse kutakin? Niin, hän kyllä voi, mutta ei tahdo tehdä sitä yksin. Hän tahtoo, että me toimimme yhdessä hänen kanssaan, ja osoittaa meille sen kunnian, että hän tahtoo suorittaa tekonsa meidän kanssamme ja meidän kauttamme” (Valitut teokset II, 264). Rukous on uskosta kumpuava hyvä teko: ”... ellei olisi käsketty mitään muuta hyvää tekoa, niin eikö jo rukous riittäisi kyllin harjoittamaan ihmisen koko elämää uskossa?” ”Missä ovat nyt ne, jotka haluavat oppia tuntemaan ja tekemään hyviä tekoja? Anna heidän yrittää vain rukoustakin ja oikein harjoittaa itseänsä uskossa, niin että he pian havaitsevat pyhien isien olevan oikeassa, kun he sanoivat, että ei ole mitään suurempaa työtä kuin rukous” (Valitut teokset II, 272-273).

Lutherin nimeä kantavassa kirkossa tulee siis ottaa vakavasti ajatus kristillisen uskon harjoituksesta eli kilvoituksesta ja pyhityksestä, jotka nimenomaan toteutuvat rukouksessa, joka on tärkein hyvä teko sekä Jumalan ja ihmisen ”yhteistyön” ilmaus.

4. Jumalan käskyn ja lupauksen lisäksi rukouksen välttämättömyys liittyy ihmisen hätään, jolle on monenlaisia syitä: uskon heikkous, kiusaukset, synti, sairaus, ruumiilliset ja hengelliset ahdinkotilat, sota jne. ”... jos havaitset, ettet voi näin uskoa ja tehdä, niin sinun tulee nöyränä valittaa sitä Jumalalle ja sitten aloittaa heikolla uskon kipinällä, vahvistaen sitä päivä päivältä yhä enemmän siten, että harjoitat

sitä kaikessa elämässäsi ja toiminnassasi” (Valitut teokset II, 271). Todellinen hätä on yksi rukouksen aitouden kriteeri: ”Ei tule rukoilla niin kuin yleinen tapa on, laskien monia lehtiä ja jyväsiä, vaan on esitettävä jokin todellinen hätä ja siihen täydellä todella etsittävä apua” (Valitut teokset II, 269). Lutherin mukaan jokaisella on aina jokin hätä, sillä paradoksaalisesti ihmisen hätä on silloin suurin, kun hän ei tunne hätäänsä: ”Ja ellet tiedä tai tunne mitään hätää tai ellei sinulla ole mitään kiusausta, niin tiedä, että tilasi silloin on kaikkein vaarallisin. Sillä siinä on mitä suurin kiusaus, kun huomaat olevasi niin paatunut, kovasydäminen ja tunteeton, ettei mikään kiusaus sinua liikuta” (Valitut teokset II, 274).

5. Rukouksen saamia muotoja Luther esittää useita. Ne eivät ole vaihtoehtoja vaan toistensa täydentäjiä. Yksityisen kristityn rukous voi olla hyvinkin vapaata, se voi olla myös äänetöntä, vain omassa mielessä tapahtuvaa rukousta. Luther pitää kuitenkin suositeltavana, että rukous lausutaan yksinkin ollessa ääneen, olipa kyseessä vapaa rukoileminen tai Isä meidän -rukouksen lausuminen. Luther tuntee myös ns. jatkuvan rukouksen ja suosittelee sen harjoittamista erityisesti pappien kutsumuksena: ”Tähän tekoon (= rukoukseen) on erittäinkin hengelliseen säätyyn kuuluvat määrätty, niin kuin entisaikoina muutamat isät rukoilivatkin päivät ja yöt.” Mutta se kuuluu myös jokaiselle uskovalle: ”Eikä se todellakaan ole mikään kristitty, jolla ei olisi aikaa rukoilla alituisesti. Tarkoiton nimittäin hengellistä rukoilemista, se on: ketään ei hänen työnsä paina niin raskaasti, ettei hän, jos vain tahtoo, samalla voi sydämessään puhua Jumalan kanssa, esittää hänelle omaansa tai muiden ihmisten hätää, anoa apua, rukoilla ja siinä kaikessa harjoittaa ja vahvistaa uskoansa” (Valitut teokset II, 272). Luther tuntee myös sellaisen äänettömän rukouksen jossa rukoilija ei enää itse tiedä rukoilevansa. Kysymyksessä on rukous joka toteutuu Pyhän Hengen sanattomina huokauksina, joista Paavali puhuu Room. 8:26-27.

6. Yksityisen rukouksen lisäksi Lutherilla on paljon sanottavaa myös kristittyjen yhteisestä rukouksesta, jonka paikka on ennen muuta seurakunnan jumalanpalveluksessa. Jumalan sanan lukemisen, saarnan ja sakramentin lisäksi jumalanpalvelusta kannatteleva ”kolmas pilari” on yhteinen esirukous. Keskiajalle tultaessa ja aina viime vuosikymmeniin asti yhteinen esirukous puuttui roomalaiskatolisen kirkon messusta kokonaan. Ainoastaan pitkäperjantaina luettiin jumalanpalveluksessa Litanian. Lyhyen ”empimisen” jälkeen Luther otti traditiosta Litanian uudistetussa muodossa käyttöön. Vasta Vatikaanin II kirkolliskokous otti yhteisen esirukouksen takaisin messuun. Siinä koko seurakunta harjoittaa yhteisen pappouden virkaansa, ja siksi roomalaiskatolisen kirkon messukirjan esirukouksella on otsikkona ”uskovien rukous” (oratio fidelium). Luther on tässäkin asiassa ollut lännen kirkon edelläkävijä. Opetettuaan kirjassaan ”Puhe hyvistä teoista” ensin yksityisestä rukouksesta ja rukouksesta yleensä Luther kirjoittaa: ”Tämä kaikki on sanottu rukouksesta, johon oma hätä pakottaa, ja rukouksesta yleisesti. Mutta

se rukous, joka varsinaisesti kuuluu tähän käskyyn (3. käsky) ja jota kutsutaan pyhäpäiväteoksi, on paljon parempi ja suurempi. Sen tarkoituksena on koota koko kristikunta kaikkien ihmisten hädän johdosta, vihollisten ja ystävien, mutta erittäinkin kunkin yksityisen seurakunnan tai hiippakunnan hädän johdosta” (Valitut teokset II, 275). Yhteinen esirukous on niin olennainen osa messua, että ilman sitä ei messua kannattaisi pitää ollenkaan: ”Tämä yhteinen rukous on arvokas ja sangen vaikuttava, jonka vuoksi me juuri kokoonnummekin. Niin ikään kutsutaan kirkkoa rukoushuoneeksi sen johdosta, että meidän siellä kokoontuneina tulee yksimielisesti muistella omaamme ja kaikkien ihmisten hätää, esittää se Jumalalle ja anoa häneltä armoa. Mutta sen tulee tapahtua sydämen pohjasta ja vakavasti, siten että kaikkien ihmisten hätä surettaa sydäntämme ja että niin muodoin rukoilemme todella säälimme heitä, oikeassa uskossa ja luottamuksessa. Ellei tämän kaltaisia rukouksia pidetä messun yhteydessä, niin olisi parempi jättää messu pitämättä” (Valitut teokset II, 276).

Yhteisen rukouksen merkitys ja voima on siinä, että vetoaa Jumalaan yhteisen hätämme poistamiseksi. Lutherin mukaan sellainen rukous on väkevä ase Perkelettä vastaan. Tämän lisäksi yhteinen esirukous on myös suoja Jumalan vihaa vastaan: ”Mutta onkin ilmoitettu, että sinä aikana, jolloin Jumalan viha on korkeimmillaan ja kristikunnan hätä suurin, ei ole oleva esirukoilijoita eikä puolustajia Jumalan luona (Jes. 64 ja Hes. 22)...Näillä sanoilla Jumala osoittaa tahtovansa, että me vastustamme häntä ja suojaamme toinen toistamme hänen vihaltansa, niin kuin usein on kirjoitettu profeetta Mooseksesta, että hän pidatti Jumalaa, niin ettei hänen vihansa runsain määrin vuotanut Israelin kansan päälle” (Valitut teokset II, 279). Suuressa Genesis-luennossa Luther vertaa Jumalan pyhiä antiikin sankari Atlakseen, jonka kerrotaan kannattaneen hartioillaan taivaankantta. Lutherin mukaan Vanhan testamentin patriarkat Aabraham, Iisak, Jaakob ja Joosef olivat ”tosi Atlaksia” sillä he suojelivat syntistä maailmaa Jumalan vihalta.

Lutherin rukousteologia on olennainen osa koko hänen ajatteluaan. Historiallisesti ottaen hän on läntisen kristikunnan sivuraiteille ajautuneen rukousteologian korjaaja ja uudistaja. Lutherin nimeä kantava kirkko on sittemmin paljolti unohtanut oppi-isänsä rukousteologiset ajatukset. Ne on syytä jälleen palauttaa yksityisen ja yhteisen rukouskäytännön syventämiseksi.

Viime vuosikymmeninä on ekumeenisen vuorovaikutuksen ansiosta kirkossamme tutustuttu muiden kirkkojen rukouselämään. Ne ovat rikastuttaneet oman kirkkomme yksityistä ja yhteistä hartaudenharjoitusta. Niitä hyödynnettäessä on kuitenkin välttämätöntä tuntea oman kirkkomme rukousteologian peruspiirteet

Nykyisin sekä roomalaiskatolisen kirkon että luterilaisten kirkkojen esirukousmuodot jumalanpalveluksissa ovat pitkälti samankaltaisia. Ne noudattavat periaatteessa Isä meidän -rukouksen rakennetta. Sen mukaisesti rukousaiheina ovat ennen muuta 1. Jumalan valtakunnan tuleminen, 2. Evankeliumin ulottuminen koko maailmaan ja kirkon palvelutehtävä, 3. Valtio, yhteiskunta, koti ja kutsumustyö 4. Hätää kärsivät ihmiset yksilöinä ja yhteisöinä, 5. Kokoonnut seurakunta.

Yhteiseen esirukoukseen voidaan toki sisällyttää muitakin näkökohtia, jotka eivät kuitenkaan koskaan saa olla toisarvoisia ja joutavia, tai sellaisia, ettei koko seurakunta voi mielestään liittyä niihin.

Aikojen kuluessa jumalanpalveluksen esirukous on saanut erilaisia tyyppimuotoja, joiden käytöstä tässä kirjasessa alempana annetaan sovellussuosituksia. Näitä muotoja ovat 1. Prosfoneesi, eli yhden rukoilijan yhtäjaksoisesti lukema rukous (joka meillä oli pitkään lähes ainoa yhteisen esirukouksen muoto), 2. Ektenia, eli rukous, jossa esilukija nimeää rukousaiheet, johon seurakunta liittyy rukouslauseessa, esim. ”Armahda meitä”, tai ”Kuule meitä”, 3. Diakoninen rukous, jonka voivat toteuttaa liturgin kanssa useammat jumalanpalveluksen avustajat. 4. Vuororukous (preces), jossa useammat esirukoilijat vuorottelevat rukouskehotuksin. Näihin voidaan lisätä myös hiljaisia rukousjaksoja, ainakin tietyissä erityistilanteissa.

Esirukous valmistellaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa

Marjaana Härkönen

Miksi esirukous valmistellaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa?

Jumalanpalvelusten kirja suosittelee, että esirukous laaditaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Osallistuminen yhteisen esirukouksen toteuttamiseen mainitaan yhtenä jumalanpalveluksen palvelutehtävänä, joka kuuluu erityisesti seurakuntalaiselle. Lisäksi todetaan, että seurakunnassa tulee sopia siitä, miten seurakuntalaiset jättävät omat rukouspyyntönsä yhteiseen esirukoukseen liitettäväksi.

Rukouksella on monta muotoa: voimme rukoilla yksin, toisten kanssa tai koko seurakuntana yhdessä. Jumalanpalveluksen esirukous on ensisijaisesti seurakunnan yhteinen rukous. Vaikka diakoni tai pappi johtaa esirukouksen valmistelua ja toteuttamista, ei esirukous ole vain heidän rukouksensa, vaan seurakunnan yhteistä rukousta.

Koska esirukous on koko seurakunnan yhteinen tehtävä, tulisi seurakuntalaisilla olla mahdollisuus osallistua paitsi itse rukoukseen jumalanpalveluksessa, myös aiheiden kokoamiseen, rukouksen valmisteluun ja toteuttamiseen. Seurakuntalaiset eivät ole ”vain työntekijän apuna” esirukouksen valmistelussa, vaan heidän osallistumisensa tuo rukoukseen jotain oleellisella tavalla tärkeää. Yhteinen valmistelu auttaa tekemään esirukouksesta sitä, mitä sen kuuluukin olla: yhteistä rukousta. Ajan tai luottamuksen puute, työntekijän pelot tai saamattomuus, rukouksen merkityksen vähättely, ammattitaidon puutteellisuus tai vallankäyttö eivät saisi olla esteenä yhteiselle valmistelulle. Silloinkin kun seurakuntalaiset eivät ole konkreettisesti osallistuneet rukouksen valmisteluun, on tärkeää, että esirukous mahdollistaa kokemuksen yhteisestä rukouksesta.

Esirukous on seurakunnan tapa kantaa vastuuta lähipiiristään, ympäröivästä yhteisöstä ja koko maailmasta. Se tarjoaa mahdollisuuden keskinäiseen huolenpitoon rukouksen näkökulmasta. Esirukous ei ole – eikä voi olla – seurakunnan ainoa tapa kantaa vastuuta, mutta kristityn elämässä rukous on merkittävä voiman lähde

ja myös muutosvoima itsessään. Esirukous avaa näkökulman ja lisää luottamusta Jumalan mahdollisuuksiin.

Vain yhdessä rukoileva seurakunta voi säilyä elävänä ja kasvaa. Jos seurakunta ei rukoile yhdessä, se kuihtuu, näivettyy ja kituu omassa mahdottomuudessaan. Rukous on olennaisella tavalla kirkon tehtävän toteuttamista. Siksi monipuolisen rukouselämän mahdollistaminen, jatkuvaan rukoukseen rohkaiseminen ja yhteiseen rukoukseen kutsuminen kuuluvat kaikkien seurakunnan työntekijöiden ammattitaitoon. Paikallinen esirukouksen valmistelemine voi lisätä osallisuuden kokemusta seurakunnan jumalanpalveluselämässä. Parhaimmillaan yhteinen työskentely antaa eväitä myös rukouselämään messun ulkopuolella.

Yhdessä tekemisen ei ole tarkoitus olla raskas velvollisuus – vaan ilo ja mahdollisuus. Ilo siitä, että saamme yhdessä kantaa asiamme Jumalalle, joka on luvannut kuulla meitä.

Mitä asioita esirukousta valmistellessa kannattaa huomioida?

Katekismuksen mukaan rukous on sydämen puhetta Jumalan kanssa. Tässä mielessä rukouksen muodolla ei ole väliä. Ei ole oikeaa tai väärää tapaa rukoilla. Koska jumalanpalveluksen esirukouksen on tarkoitus olla yhteistä, kannattaa sen muotoilussa, valmistelussa ja toteutuksessa kiinnittää huomiota joihinkin seikkoihin.

1 Ole kiinnostunut ihmisistä

Esirukousaiheet nousevat ihmisiltä, heidän elämäänsä koskettavista iloista ja suruista. Siksi tärkeä lähtökohta esirukouksen valmistelussa on kiinnostus ihmisiä ja elämää kohtaan. Aito kiinnostus välittyy esirukouksessa, tekee siitä uskottavan ja toden tuntuisen. Toisaalta monipuolisinkin toteutustapa ja hiotut muotoilut jäävät sanahelinäksi, jos rukous on irrallaan siitä, mitä arjen elämässä koemme.

2 Huomioi erilaisten ihmisten erilaiset kokemukset

Keitä jumalanpalveluksessamme on? Ketkä sieltä puuttuvat? Seurakunnassa on monin tavoin erilaisia ihmisiä – miten heidän äänensä ja kokemuksensa pääsevät rukouksessa esille? Onko rukous hyvin toimeentulevan ja turvatussa tilanteessa elävän papin rukousta vai monenlaisia elämäntilanteita huomioon ottava? Kun mahdollisimman monella on mahdollisuus osallistua esirukouksen valmisteluun ja toteuttamiseen, varmistuu samalla, että erilaiset näkökulmat tulevat huomioiduksi ja rukousten muotoilu mo-

nipuolistuu. Kun mahdollisimman moni saa ”samaistumiskohteen” myös esirukouksen toteuttajissa, vahvistuu kokemus siitä, että tämä on minunkin rukoustani.

3 Kiinnitä huomiota kieleen

Jumalanpalveluksessa käytetään erilaisia kielen muotoja. Esirukouksessa on (saarnan ohella) mahdollista käyttää liturgista kieltä arkisempaa ja tavallisempaa kieltä. Tämä mahdollisuus kannattaa hyödyntää. Esirukouksen ei ole ensisijaisesti tarkoitus kuulostaa kauniilta, kirkkokäsikirjalta tai paikalliselta papilta – se saa kuulostaa kokoontuneelta seurakunnalta ja ympäröivältä yhteisöltä.

Rukous saa olla konkreettinen, jotta siinä olisi tarttumapintaa. Liian yleiset muotoilut voivat etäännyttää: rukoilemme kaiken emmekä minkään puolesta. On hyvä, että rukoilemme ”maailman köyhien puolesta”. Kosketavammalta ja todellisemmalta rukous voi tuntua, jos rukoilemme niiden köyhien puolesta, jotka olivat esillä edellisen viikon uutisaiheissa, tai joiden keskellä nimikkolähettimme työskentelee juuri nyt.

Rukouksessa kannattaa välttää sellaisia ilmaisuja, joissa jaetaan ihmiset ”meihin ja muihin”. Jos rukoilemme esimerkiksi ”niiden puolesta, jotka ovat sairaana”, oletuksena tuntuu olevan, ettei rukoilevien joukossa ole sairaita, vaan he ovat vain rukouksen kohteena. Yksittäisiä lausemuotoiluja tärkeämpää on kuitenkin asenne: me olemme sisaria ja veljiä, jotka yhdessä rukoilemme keskeisimpiä kärsivien puolesta. Ja tässäkin auttaa se, että esirukouksiin saavat olla vaikuttamassa mahdollisimman monet.

Erilaisissa tilanteissa toimii erilainen kieli. Joskus on hyvä, että sanat ovat tarkkaan harkittuja ja punnittuja. Joskus rosoisuus ja viimeistelemättömyys tuovat elämän makua. Rukouksen kokoaja kantaa vastuun kokonaisuudesta – myös siitä, ettei rukous sisällä loukkaavia, salassa pidettäviä, tahattoman intiimejä tai opin vastaisia muotoiluja. Normaali terve maalaisjärki ja tilannetaju yleensä riittävät. Epävarmoissa tilanteissa voi neuvoa kysyä jumalanpalvelusta johtavalta liturgilta tai seurakunnan kirkkoherralta.

4 Vältä luetteloimista

Jumalanpalvelusten kirja nimeää ne asiat ja aihepiirit, jotka kuuluvat seurakunnan esirukoukseen (rukous kristillisen kirkon ja seurakunnan sekä evankeliumin leviämisen puolesta, rukous esivallan, julkisen vallankäytön ja rauhan puolesta, rukous erilaisissa vaikeuksissa olevien puolesta sekä ajankohtaiset asiat). Kun lisäksi tavoitteena on rukouksen konkreettisuus ja

paikallisuus, on vaara, että rukoukset venyvät liian pitkiksi tai muodostuvat asialuetteloiksi.

Kaikkea mahdollista ei tarvitse eikä voi luetella yhdessä esirukouksessa. Jonkin tärkeän asian unohtumista ei tarvitse pelätä. Kirkkovuoden kuluessa tilanne kyllä korjaantuu, jos rukouksia huolella valmistellaan.

5 Mieti, mihin rukouksella pyritään

Joskus rukousta valmistellessa voi olla tarpeen yhdessä miettiä, mikä on rukouksemme tavoite? Onko tarkoituksemme määritellä oikeaa oppia tai uskon laatua, onko rukous tunteita puhutteleva elämys, toimintaohjeita seurakunnalle tai Jumalalle, yhteiskunnallisiin epäkohtiin huomion kiinnittävä ohjelmanjulistus, kutsu vastuun kantamiseen ja lähimmäisen ja luomakunnan huomioimiseen omassa elämässä – vai mitä? Asettuuko seurakunta rukouksessa aitoon vuoropuheluun elävän Jumalan kanssa?

6 Rohkaise

Joskus jumalanpalvelustehtäviin tai esillä olemiseen tottumaton voi kaivata selkeäkin rohkaisua uskaltautuakseen mukaan yhteiseen tekemiseen. ”Osaanko? Pystynkö? Uskallanko? Voisinko minäkin?” ovat monen seurakuntalaisen aitoja kysymyksiä uuden tehtävän edessä. Siksi on tärkeää, että tilannetta voi harjoitella, jännityksensä ja arkuutensa saa sanoa ääneen, ja äänentoiston käyttöön sekä kirkkotilaan on mahdollisuus tutustua etukäteen. Tärkeää on myös muistuttaa aina uudestaan siitä, ettei kyseessä ole esiintyminen, vaan vuoropuheluun osallistuminen. Siksi tehtävässä ei oikeastaan edes voi epäonnistua.

Miten esirukousta valmistellaan yhdessä?

Jotta esirukous tuntuisi yhteiseltä ja maistuisi elämältä, on tärkeää, että ympäröivän yhteisön asiat ja tilanteet kuuluvat siinä. Tämä toteutuu silloin, kun esirukousta valmistelevat ja toteuttavat tuntevat yhteisönsä, elävät sen keskellä iloissa ja murheissa, ovat kuunnelleet tarkalla korvalla sieltä nousevia asioita, ja antavat kuullun vaikuttaa myös siihen, mitä, kenen kanssa ja kenen puolesta rukoillaan. Toiseksi tämä toteutuu siten, että esirukouksen aiheita pyydetään ja kootaan seurakuntalaisilta, ja seurakuntalaiset ovat myös itse toteuttamassa esirukousta.

Rukouksen tilan luominen

Esirukouksen tulisi luoda tila ja mahdollisuus kokemukselle, että me yhdessä rukoi-
lemme sen todellisuuden keskellä ja puolesta, jossa me elämme. Avoimet muotoilut,
symbolien käyttäminen ja rukoushiljaisuus mahdollistavat eri näkökulmien ja
kullekin tärkeiden rukousaiheiden liittämisen yhteiseen esirukoukseen. Rukouk-
sen jaksottaminen musiikilla tai esirukouslauseella palvelee myös tätä tarkoitusta.

1 Avoimet muotoilut

Avoimista muotoiluista löytyy esimerkkejä tästä esirukousaineistosta, esim.
2. sunnuntai ennen paastonaikaa (kolmas rukous) ja Luomakunnan sun-
nuntai.

Lisää esimerkkejä avoimista muotoiluista:

*Jumala, me kannamme rukoillen eteesi asiat ja ihmiset,
joista tänään iloitsemme...*

Asiat ja ihmiset, joista tänään olemme huolissamme...

Asiat ja ihmiset, joiden edessä tunnemme voimattomuutta...

Asiat ja ihmiset, joista tänään olemme kiitollisia...

Me rukoilemme heidän kanssaan, jotka tänään ovat sairaana.

*Me pyydämme, että olisit erityisen lähellä niissä tilanteissa,
joiden puolesta nyt hiljaa rukoilemme.*

2 Symbolit

Symbolit antavat tilaa seurakuntalaisen omalle rukoukselle, kuten avoi-
met muotoilutkin. Symbolien käytöstä löytyy esimerkkejä tästä esirukous-
aineistosta

- kynttilät (17. sunnuntai helluntaista)
- leipä (4. paastonajan sunnuntai)
- piirroksat (2. sunnuntai ennen paastonaikaa)
- kuvat (Joulupäivän rukous)
- sormet (Perheen sunnuntai)
- liike (11. sunnuntai helluntaista, Perheen sunnuntai)

Symbolina voi käyttää myös esimerkiksi rukouskiviä tai muita vastaavia
pieniä esineitä (seurakuntalainen voi jättää kirkkotilassa olevaan maljaan/
koriin rukouskiven tai muun pienen esineen merkiksi omasta esirukous-
aiheestaan). Merkitystä voi olla myös sillä, mihin rukousta toteuttamassa
olevat sijoittuvat kirkkotilassa (alttari, lukupulpetti, seurakuntalaisten kes-
keltä, useasta paikasta kirkkosalista, seurakuntalaisten takaa).

1 Hiljaisuus

Hiljaisuuden käyttämisestä rukouksen tilan luomiseen löytyy esimerkkejä tästä esirukousaineistosta, esim. 2. sunnuntai ennen paastonaikaa, 4. paastonajan sunnuntai, Luomakunnan sunnuntai.

2 Musiikki

Rukouslaulu on luonteva tapaa toteuttaa rukousta yhdessä. Virren säkeellä, rukouslaululla tai musiikilla on mahdollista myös jaksottaa rukousta. Toisto luo turvallisuutta, turvallisuus luo tilaa rukoukselle. Musiikin käyttämisestä esirukouksessa löytyy esimerkkejä tästä esirukousaineistosta, esim. Joulupäivä, 2. sunnuntai ennen paastonaikaa, 4. paastonajan sunnuntai, Pääsiäispäivä, 11. sunnuntai helluntaista, 17. sunnuntai helluntaista, Pyhäinpäivä, Perheen sunnuntai, Luomakunnan sunnuntai.

3 Rukouslauseet

Rukouksen voi jaksottaa myös seurakunnan yhdessä lausumalla rukouslauseella. Rukouslauseen käytöstä on tässä aineistossa esimerkkejä seuraavien pyhäpäivien rukouksissa: 1. adventtisunnuntai, Joulupäivä, 4. paastonajan sunnuntai, Pääsiäispäivä.

Miten esirukousaiheita voidaan koota?

Esirukousaiheita on mahdollista koota monella tavalla. Seurakunnassa kannattaa rohkeasti kokeilla erilaisia mahdollisuuksia ja etsiä oman seurakunnan tapaa elää rukoilevan yhteisönä. Mikä rakenne toimisi meidän seurakunnassamme? Jumalanpalvelusryhmät? Esirukousryhmä? Miten hartaushetkissä, vierailuissa ja kotikäynneillä pidetään esillä esirukouksen mahdollisuutta? Voisiko seurakunnassa toimiville raamattupiireille, isokoulutusryhmille, lähetysaktiiveille, luottamushenkilöille ja kerhoille antaa mahdollisuuden olla mukana esirukousaiheiden kokoamisessa?

Monessa kirkossa on kiinteä laatikko esirukousaiheiden keräämistä varten. Samoin monen seurakunnan kotisivuilta löytyy lomake, jolla rukousaiheensa voi jättää. Sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia kannattaa hyödyntää. Joskus voidaan antaa mahdollisuus myös rukousaiheiden antamiseen itse jumalanpalveluksessa. Yksinkertaisimmillaan tämä toteutuu siten, että esirukousta johtava kysyy ennen rukouksen aloittamista seurakuntalaisilta esirukousaiheita, tai kirkossa on koreja, joihin esirukousaiheensa voi jättää. Tällainen toimintatapa vaatii alussa totuttelea, ja ehkä ”kirkkokummien” eli muutaman asiassa sisällä olevan seurakuntalaisen lempeää apua ja ohjausta.

Seurakunnan työntekijöillä on laaja kosketuspinta paikkakunnan elämään. Erityisesti diakoniatyöntekijät tuntevat yhteisön vaikeimmassa tilanteessa elävien, kärsivien ja surevien elämäntilanteet. Lastenohjaajat, perhetyöntekijät ja pyhäkoulun opettajat kohtaavat lapsiperheitä ja jakavat heidän arkensa iloja ja huolia. Nuorisotyönohjaajat tuntevat paikkakunnan kouluikäisten ja nuorten todellisuuden. Papit ja kanttorit kohtaavat erityisesti toimitusten yhteydessä niitä seurakuntalaisia, joiden elämässä on tapahtunut tai tapahtumassa suuri muutos. Lähetyssihteereillä on näkökulma seurakunnan kansainväliseen vastuuseen, ”etätyöntekijöiden” arkeen ja sieltä nouseviin rukousaiheisiin. Toimistosihteerit ovat usein ensimmäiset kasvot ja kuuntelevat korvat, jotka seurakuntalainen hätänsä hetkellä kohtaa. Hautapaikkaa etsiessä tai arkkua viimeistä kertaa sulkiessa elämän ja kuoleman kysymykset ovat herkästi pinnalla. Rukousaiheita näissä tilanteissa nousee varmasti esiin. Mikä voisi olla toimiva rakenne rukousaiheiden kokoamiseksi? Voisiko se olla esimerkiksi kahvihuoneen esirukouskori tai työntekijäkokous, jonka yhdeksi aiheeksi otettaisiin säännöllisesti ajankohtaiset esirukousaiheet?

Haapajärven kirkkoherra Kari Tirola kertoo:

”Emme käytä Haapajärvellä Kirkkokäsikirjan tarjoamia valmiita esirukousmalleja ollenkaan, vaan laadimme jokaista messua varten esirukouksen erikseen. Palveluvuorossa oleva seurakuntalaisista koostuva jumalanpalvelusryhmä kokoontuu messua johtavan papin kanssa messua edeltävänä maanantaina tunnin mittaiseen tapaamiseen. Kokoontumisen yhtenä aiheena on esirukous, johon kootaan rukousaiheita. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa seurakuntalaiset voisivat valmistella ainakin osan esirukouksista kokonaan, mutta toistaiseksi rukouksen kokoa messussa avustava pappi, nuorisotyönohjaaja tai diakoniatyöntekijä. Jos kyse on perhemesusta tai viikonlopun aikana on ollut esim. isoskurssi, kokoamme aiheita myös lapsilta ja nuorilta. Luonnollisesti konfirmaatiomessujen esirukoukset valmistellaan leireillä. Esirukousaiheita saadaan säännöllisesti myös seurakunnan internetsivujen sekä kirkossa olevan esirukouslaatikon kautta. Rukousta valmistellessa käytetään usein virikkeenä Martin Modéuksen ”Kyrkans Förbön” -teosta, jossa on useita eri rukousvaihtoehtoja kirkkovuoden teemojen mukaan.

Rukouksen toteuttamisessa on messussa mukana aina yksi tai kaksi seurakuntalaista. Jokaisen messun esirukoukseen liittyy lapsen lukema rukous, jonka teksti on aina sama: ”Rakas Taivaan Isä. Siunaa kaikkia maailman lapsia, Suomen lapsia ja Haapajärven lapsia. Ole sinä meidän lähellämme. Kiitos, että kuulet rukouksemme”.

Esipuhe

"lyhyt käyttöohje" kirkkovuoden pyhäpäivien esirukouksiin

Tämän aineiston esirukouksia voi käyttää jumalanpalveluksessa sellaisenaan. Ne voivat myös antaa virikkeitä ja toimintaideoita, kun esirukousta kootaan seurakunnassa. Aineistoa voi käyttää rukousjohdantona, kun seurakunnan esirukousta kootaan esimerkiksi jumalanpalvelusryhmässä tai nuorten illassa. Materiaalia voi myös käyttää yksityisenä rukouskirjana: tukena jumalanpalvelukseen valmistautuvan omassa rukouselämässä.

Esirukoukset on ryhmitelty ja otsikoitu kirkkovuoden pyhien mukaan. Rukouksia löytyy kolmesta eri näkökulmasta: ensinnäkin pyhän teemojen, lukukappaleiden ja evankeliumien tarjoamasta näkökulmasta, toiseksi kaikenikäiset messussa huomioivasta näkökulmasta, ja kolmanneksi luomakuntavastuun näkökulmasta. Kunkin rukouksen laatijat ovat tulkinneet näkökulmia omalla tavallaan. Joistakin rukouksista löytyy myös kertomus siitä, miten rukoukset ovat syntyneet.

Ensimmäinen adventtisunnuntai

Kuninkaasi tulee nöyränä

Hanna Vasiljev ja Jari Jolkkonen

Miten rukoukset syntyivät?

Kirjoittamissamme esirukouksissa on pidetty tärkeänä kahta periaatetta: osallisuutta ja kattavuutta. Yhteinen esirukous, oratio fidelium, on sananmukaisesti uskovien yhteinen rukous. Siksi tulisi pyrkiä siihen, että seurakunta osallistuu siihen sekä sydämellään että suullaan. Sen johdosta rukouksiin on liitetty rukoushuokaus, akklamaatio. Sen voi korvata toisilla sanoilla tai virren säkeellä. Kokemuksemme mukaan seurakunta oppii nopeasti siihen, että yhteinen akklamaatio kuuluu asiaan. Siksi riittää usein, että pappi tai muu esirukouksen lukija ennen esirukousta lyhyesti ja koruttomasti ilmoittaa, millä sanoilla seurakunta osallistuu yhteiseen esirukoukseen.

Kattavuus tarkoittaa, että esirukous sisältää kaikki Kirkkokäsikirjan esipuheessa mainitut aihepiirit: kirkon, maailman ja kärsivien ”asiat”. Yhteinen esirukous tuntuu sisällöllisesti vajaalta, jos jokin näistä unohtuu. Siksi kirkkokäsikirjan ohje on viisas: jumalanpalveluksessa luettavan esirukouksen aiheita ovat ”rukous kristillisen kirkon ja seurakunnan sekä evankeliumin leviämisen puolesta, rukous esivallan, julkisen vallankäytön ja rauhan puolesta, rukous erilaisissa vaikeuksissa olevien puolesta sekä ajankohtaiset asiat” (Jumalanpalvelusten kirja, s. 12).

Hyvä ohje on sekin, että yhteiseen esirukoukseen kuuluu rukous ajankohtaisten asioiden puolesta. Koska ajankohtaiset asiat nousevat uutisvirrasta ja paikallisen seurakunnan elämästä, niitä ei ole tällaisessa kirjassa ole mahdollisuutta sanoittaa. Mutta itse periaate on arvokas ja siitä on hyvä muistuttaa.

Kaikenikäiset messussa

Seurakunnan rukoushuokauksena on käytetty kertosaettä Heini Kataja-Kantolan laulusta ”Katso, kuka ratsastaa” (Lasten virsi 2012, Lasten Keskus). Sen tilalla voidaan käyttää myös muuta rukouslaulua tai -lausetta. Lapsia ja aikuisia voidaan ohjata heiluttamaan Hoosianna-hymnin aikana palmunlehvää, silkkihiuvia tai kättä.

Pyhä Jumala, rakas Taivaallinen Isä. Sinä olet luonut maailman, sen kaikki kasvit, eläimet ja ihmiset. Sinä näet kaiken ja tiedät kaiken. Sinä olet kuun ja tähtien takana, ja silti myös meitä lähellä. Sinä ratsastit luoksemme Jeesuksessa Kristuksessa. Tule myös meidän luoksemme ja kuule meitä, kun sinun lapsinasi rukoilemme sinua.

S Hoosianna, Hoosianna, Herra auttaa kansaansa. Hoosianna, Hoosianna, tänäänkin ja huomenna.

Siunaa ja varjele perheitämme, jokaista perheemme jäsentä. Auta meitä rakastamaan toisiamme ja pitämään huolta toisistamme. Suo että oppisimme puhumaan toisillemme rehellisesti ja ystävällisesti. Opetä meitä pyytämään anteeksi ja antamaan anteeksi. Varjele meiltä vaaroilta ja onnettomuuksilta. Auta meitä turvautumaan sinuun hädässä ja huolissa, mutta myös kiittämään sinua ilossa ja onnistumisissa.

S Hoosianna, Hoosianna, Herra auttaa kansaansa. Hoosianna, Hoosianna, tänäänkin ja huomenna.

Siunaa ja varjele koko seurakuntaamme, kirkkoherraamme, työntekijöitä, luottamushenkilöitä, vapaaehtoisia ja kaikkia jäseniä. Opetä meitä aamuin illoin turvautumaan sinuun rukouksessa. Tee jumalanpalvelus rakkaaksi paikaksi, jossa saamme kohdat sinut, elävä Jumala. Johdata viisaudellasi hiippakuntamme piispaa ja kaikkia kirkon johtajia, jotta he julistaisivat rohkeasti sinun totuuttasi ja vahvistaisivat kirkon ykseyttä. Kutsu hyvyydelläsi takaisin yhteytesi niitä, jotka ovat vieraantuneet sinusta ja seurakunnasta.

S Hoosianna, Hoosianna, Herra auttaa kansaansa. Hoosianna, Hoosianna, tänäänkin ja huomenna.

Siunaa ja varjele kaikkia sairaita ja kärsiviä. Lohduta heitä läsnäolollasi. Karkota heistä kaikki epätoivo ja masennus, anna heille uusi toivo ja luottamus. Puolusta kaikkia sorrettuja, ohjaa väärintekijöitä takaisin oikealle tielle. Tuo sovinnon henkeä ja anteeksi antavaa mieltä kouluihin, työpaikoille ja perheisiin, joissa kärsitään riidoista. Avaa myös silmämme ja sydämemme huomamaan toisten ihmisten hätä, jotta oppisimme auttamaan toisia ja siten toimimaan sinun käsinäsi ja jalkoinasi maailmassa.

S Hoosianna, Hoosianna, Herra auttaa kansaansa. Hoosianna, Hoosianna, tänäänkin ja huomenna.

Siunaa ja varjele koko maailmaa. Anna presidentille, pääministerille ja kaikille päättäjille viisautta, että he rakentaisivat rauhaa ja puolustaisivat oikeutta Suomessa ja maailmassa. Säilytä keskuudessamme hyvät tavat ja lain kunnioitus. Jos alamme suosia syntiä elämässämme, herätä meissä tahto parannukseen ja ohjaa meidät kärsivällisesti takaisin oikealle tielle. Auta meistä taistelemaan rauhan puolesta lähellä ja kaukana. Ole meille armollinen ja ota meidät kerran luoksesi taivaan iloon.

S Hoosianna, Hoosianna, herra auttaa kansaansa. Hoosianna, Hoosianna, tänäänkin ja huomenna.

Luomakunta

Kolmiyhteinen Jumala, rakas taivaallinen Isämme. Sinä tulet luoksemme Pojassasi Jeesuksessa Kristuksessa, joka ratsastaa nöyränä ja vallan merkeistä riisuttuna. Avaa sydämemme hänelle, jotta valmistautuisimme hänen syntymäjuhlaansa hiljaisuudessa ja sydämen rukouksessa.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä loit sanallasi maailman tyhjästä, sinä kaitset kaikkea elämää. Sinä olet luonut maan, veden ja ilman ja kaikki värit, jotka heijastavat luomistyösi kauneutta. Auta meitä näkemään luomakuntasi hyvyys, tutkimaan sen salaisuuksia ja elämään sen ehdoilla. Opeta meitä kiittämään luomisen lahjoista ja käyttämään niitä vastuullisesti.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä annoit meille tehtävän viljellä ja varjella luomakuntaasi. Auta meitä arkisilla valinnoillamme suojelemaan maata, ilmaa ja vesiä. Varjele meitä tavoittelemasta ylellisyyttä ja ihastelemasta kerskailevaa elämäntyyliä. Avaa meille yksinkertaisen elämän arvo. Opeta meitä elämään kohtuullisemmin ja tyytymään vähempään.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä loit ihmisen omaksi kuvaksesi ja annoit jokaiselle ihmisarvon. Suojele lapsia, naisia ja miehiä, jotka kärsivät sorrosta tai elävät sodan varjossa. Puolusta kaikkia, joita vainotaan heidän uskonsa tähden. Puolusta, varjele ja lohduta kaikkia yksinäisiä, kärsiviä, sairaita ja köyhiä. Suo voimaa ja

toivoa niille, jotka kokevat joutuneensa elämässään umpikujaan. Auta meitä rakentamaan rauhaa ja sopua niiden välille, joiden kanssa elämme riidoissa. Auta meitä näkemään kuvasi kaikissa lähimmäisissämme.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä olet hyvä ja tahdot oikeutta, sinä olet pyhä ja vihaat vääryyttä. Anna kansojen johtajille viisautta ja nöyryyttä, jotta he palvelisivat rauhaa ja oikeutta. Johdata viisaudellasi tasavallan presidenttiä, eduskuntaa, ja maan hallitusta, jotta he tekisivät oikeudenmukaisia päätöksiä. Auta meitä kantamaan vastuuta kaikista ihmisistä ja koko luomakunnasta.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä annoit meille vapauden, jotta voisimme vastata puhutteluusi. Sinä teit näkyväksi kirkon vuodattamalla Pyhän Hengen apostoleillesi, jotta he julistaisivat suuria tekojasi ja palvelisivat kaikkia ihmisiä. Suo kirkollesi vapaus palvella sinua uskossa, rakkaudessa ja totuudessa. Varjele piispat ja sananpalvelijat puhtaina opissa ja pyhinä elämässä. Auta jokaista ihmisistä löytämään vapauttava sanoma Kristuksen rakkaudesta ja tee meidät osallisiksi armosta ja pelastuksesta hänessä. Varjele kirkkosi vallanhalusta ja hajaannuksen hengestä, väärästä arkuudesta ja miellyttämisen halusta.

S: Kuule meitä, laupias Herra Jumala

Sinä olet pyhä ja kaikkivaltias, sinä osoitit ihmisrakkautesi syntymällä ihmiseksi Jeesuksessa Kristuksessa. Siunaa alkava paastonaika ja auta meitä valmistautumaan hänen syntymäjuhlaansa oikein. Valmista meitä myös viimeisellä hetkellä, jotta luottaisimme armoosi ja pääsisimme valtakuntasi iloon. Aamen.

Joulupäivä

Sana tuli lihaksi

Kai Vahtola

Miten rukoukset syntyivät?

Esirukouksen laatimisessa on käytetty apuna kuvaa. *Anniina Mikaman* laatima kuva kuuluu kirkkovuoden pyhäpäivien tunnuskuvien sarjaan, ja se esittää joulupäivän keskeisen aiheen. Kuvaa ympäröivä kehys ilmentää kirkkovuoden kautta ja noudattaa sen liturgista väriä. Kehyksen ylä- ja alapuolella on joulupäivän antifonista muodostettu ylistys. Kuvan voi halutessaan jakaa seurakuntalaisille tai heijastaa riittävän suurena kaikkien katseltavaksi. Lisää kirkkovuoden kuvia, taustatietoa ja käyttöehdotuksia löytyy osoitteesta:

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content515551>

SANA TULI LIHAKSI

JA ASUI KESKELLÄMME * HALLELUJA

Esirukous on laadittu siten, että sopivia aiheita poimimalla, sekä rukoussäettä tai -laulua vaihtamalla on rukouksen toteutuksessa mahdollista huomioida kaikenikäiset messussa tai luomakuntanäkökulma.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Rukouksessa voidaan käyttää eri lukijoita ilmaisemaan rukouksen eri sisältöalueita. Seurakunta voi liittyä rukoukseen sopivalla laululla, virrensäkeistöllä tai virsikirjan liiteosasta löytyvällä psalmin kertosaakeella 768.

*Jumalamme, sinä olet Isämme
Ja osoitat sen lähettämällä Poikasi maailmaan.
Hän syntyy ihmiseksi niin kuin ihminen syntyy.
Me rukoilemme vastasyntyneen Poikasi seimen äärellä
kaikkien lasten puolesta, jotka tarvitsevat apua ja tukea,
niiden puolesta jotka suojelevat elämää ja kannattavat toivoa
niiden puolesta jotka kantavat vastuuta toisista
ja niiden puolesta jotka palvelevat yhteisissä tehtävissä.*

I

*Näemme vastasyntyneessä Jeesuksessa ihmisen ja Jumalan.
Se on sinun vastauksesi meille, Jumala – avuton lapsi seimessä
Sinä olet Kaikkivaltias ja pukeudut heikkoon ja apua tarvitsevaan.
Pyydämme: ohjaa meitä suojelemaan ja varjelemaan elämää
kaikkein heikoimmissa, pienimmissä ja haavoittuvimmissa.
Levitä suojaavat kätesi maailman kaikkien lasten ylle.
Tue meitä taistelussamme lasten elämän puolesta
erityisesti siellä missä nälkä, sota ja väkivalta tuhoavat.*

II

*Katsomme Vapahtajan äitiä, Mariaa.
Hänen nöyryytensä ja lujautensa on meille esimerkki,
siihen työhön, jota tehdään elämän suojelemiseksi
ja toivon ylläpitämiseksi.
Näytä meille Vapahtajan äidissä
nöyrän sitoutumisen ja uskon luottamuksen esikuva.
Rukoilemme niiden puolesta, jotka työskentelevät ihmiskunnan hyväksi
tieteen ja talouden, kulttuurin ja politiikan alueilla.
Suo heidän saada rohkaisua Jeesuksen äidin, Marian, toivosta ja
luottamuksesta.*

III

*Jeesuksen isässä, Joosefissa, näemme ihmisen,
joka haluaa sitoutua toiseen ja kantaa vastuunsa.
Rukoilemme Joosefin esimerkin mukaista rohkeutta kaikille,
Jotka antavat toisille työtä ja tulevaisuuden toivoa,
Jotka käyttävät omaa hyvinvointiaan toisten hyväksi
ja osoittavat laupeutta ja hyvyyttä voittoa tavoittelematta.
Ohjaa meitä tukemaan niitä,
joiden hyvinvointi ei turvaa ihmisarvoista elämää.*

IV

*Paimenet kumartavat ja ylistävät vastasyntynyttä Vapahtajaa.
Heissä kohtaamme ne lukemattomat ihmiset,
jotka rakentavat yhteisöään omalla panoksellaan,
huomaamatta, hiljaisesti ja uskollisesti.
Me rukoilemme kaikkien niiden puolesta,
jotka arjen vakaumuksessa rakentavat yhteiskuntaamme
ja samalla luottavasti uskovat sinun valtakuntaasi,
joka tuo rauhan ja toivon kaikille ihmisille.*

*Jumala, Pojassasi sinä otit ihmisen osan.
Sinun kaikkivaltiutesi on yhtä totta
kuin sinun ihmisyytesi ja ihmisrakkautesi
Sinä tunnet elämämme ja haluat auttaa meitä.
Me kiitämme sinua tästä armosta
Ja ylistämme sinua ihmiseksi tullut Jumala.
Aamen.*

2. sunnuntai ennen paastonaikaa (sexagesima)

Jumalan sanan kylvö

Ramez Ansara ja Tarja Korpaeus-Hellsten

Kutsu myös maahanmuuttajia mukaan rakentamaan esirukousta! Maahanmuuttajataustaiset kristityt voivat helposti jäädä vain kirkon penkin kuuluttajiksi, jos heitä ei kukaan pyydä mukaan toimintaan. Kokemuksemme mukaan he ottavat mielellään messun valmistamiseen osaa.

Äidinkieli on rukouskieli. Esirukouksessa on hyvä huomioida osallistujien äidinkieli ja käyttää siinä kahta tai kolmeakin kieltä. Erikielisiä ihmisiä voi pyytää rukoilemaan omalla kielellään. Jos käytetään suomea, niin lyhyet lauseet ja selkokieli auttavat osallistujia liittymään rukoukseen.

Rukouksen voi toteuttaa myös yhdistämällä sanoja ja kuvia. Ihmisiä voi kutsua osallistumaan esimerkiksi pyytämällä heitä lähettämään sähköpostilla valokuvia, joita käytetään rukouksessa. Yhdessä heidän kanssaan yhdistetään kuvat ja rukousaiheet. Esirukous voidaan lukea suomeksi, mutta muilla kielillä sama teksti näytetään kuvissa. Kuvia voi tiedustella myös seurakunnan viestinnästä ja ilmaiseksi kuvia voi saada käyttöön myös osoitteesta: www.lahetyseura.fi

Miten rukoukset syntyivät?

Ensimmäistä rukousta tehdessämme luimme yhdessä sunnuntain Raamatun tekstit läpi ja poimimme sieltä mielestämme ydinsanoja tai merkityksiä, joita olivat mm. kaste, valtakunta, tasa-arvo, armo, työn ja siunauksen muutosvoima, oikeudenmukaisuus, tuottavuus, yhteistyö, kristityn eri roolit ja tehtävät, uskomisen vapaus, aktiivisuus.

Keskustelussamme nousi mieleemme monia kysymyksiä koskien uskonnonvapautta. Mitä on uskonnonvapaus Suomessa? Mitä sen merkitys on minulle? Entä muuhun uskontokuntaan kuuluvalla naapurilla tai ateistilla? Mikä on uskonnollisen identiteetin ja kansallisen identiteetin suhde? Miten lähetystyö liittyy uskonnonvapauteen? Onko vapaus uskoa totta Suomessa ja omassa seurakunnassani?

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus 18. artikla:

Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omatunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja.

Toista rukousta kirjoittaessamme ajattelimme Palestiinassa Ramallahin luterilaista kirkkoa, jossa lapset toivat sexagesimasunnuntaina elintarvikkeita, kuten hedelmiä ja sokeria mukanaan kirkkoon. Sitten lapset kertoivat miksi valitsivat juuri sen hedelmän tai tuotteen ja oliko se hyvä vai huono tuote hänen mielestään. Saako sitä syödä paljon vai vähän, mitä seuraa jos syö liikaa. Opetuksena oli, että haluan jakaa myös muille sitä, mikä on hyvää ja mistä itsekin pidän. Jakamalla hyvä moninkertaistuu. Ruoat myös siunattiin messussa, jonka jälkeen ne vietiin vanhainkotiin vanhuksille, joilla ei ollut omaisia huolehtimassa heistä. Esirukouksessa rukoihtiin jakamaan oppimisen ja vanhusten puolesta.

Kolmatta rukousta tehdessä pohdimme: Mitä on tämän päivän rauhantyö? Onko rauhantyö vanhanaikaista tai niin vaikeaa, että se ei innosta? Mitä kristityt ja kirkot tekevät edistääkseen rauhaa ja oikeudenmukaisuutta? Mikä vihapuheen, ihmisten eriarvoistumisen ja kansojen konfliktien keskellä on rauhansiemen, joka kristityn tulisi kylvää ja hoitaa? Mikä on seurakuntamme panos rauhan edistämisessä lähellä ja kaukana? On hyvä etsiä konkreettisia tekoja ja asioita ja liittää ne esirukoukseen. Elämme jatkuvasti globaalien ja paikallisten ilmiöiden keskellä. Niiden vuoropuhelu koskettaa meitä paitsi monikulttuurisessa työssämme kirkon palveluksessa myös läheistemme ja ystäviemme kautta monin tavoin. Ajatuksissamme sana luomakunta liittyi syvään huokaukseen erityisesti ihmisten ja kansojen välisen rauhan puolesta.

Rukouksen rakensimme soveltaen toimintamallia, jota on käytetty Palestiinassa ja Norjassa nuorten ryhmien kanssa.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Herra, me kiitämme sinua pelastuksen armosta, jonka olet myöntänyt meille poikasi Jeesuksen Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen kautta. Olet suuri ja suuruutesi alla on suurta nöyryyttä. Olet Jumala, joka antoi itsensä meidän puolestamme, jotta saisimme runsaan elämän.

Sinun valtakuntasi on turvapaikka meille jokaiselle. Se on paikka, jossa voimme levätä, saada lämpöä ja voimaa elämäämme. Se on armon, voiman ja siunauksen valtakunta. Olet rakkaus ja Sinun valtakuntasi on rakkauden valtakunta. Sinä olet oikeus ja sinun valtakunnassasi oikeudenmukaisuus voittaa.

Herra, Sinun valtakuntasi ja luomuksesi joutuu kärsimään synnin vainosta, joka asuu meissä. Auta meitä kääntämään kasvoimme kohti sinua ja vahvista meitä pitämään jalat lujina uskossa, jonka olet istuttanut meihin. Auta meitä pysymään ikuisesti Sinun valtakuntasi rajoissa, ja anna valtakuntasi asua meissä voidaksemme elää rauhassa ja sovussa tässä maailmassa.

Auta meitä pitämään uskon soihtu palamassa, jotta voimme aina olla valona niille, jotka elävät pimeydessä. Auta meitä olemaan sanansaattajia, jotta voimme viedä pelastuksen hyvän uutisen maailmalle. Aamen.

Kaikenikäiset messussa

Lapset ja nuoret voivat piirtää kuvia päivän raamatunkertomuksesta tai siitä, minkä puolesta he haluavat rukoilla. Kuvat skannataan ja näytetään esirukouksen aikana. Esirukouksessa huomioidaan lasten ja nuorten kertomat esirukousteemat vielä sanoin. Luonnollisesti he voivat myös olla esirukoilijoina. Perhekerhossa voidaan askarrella yksi iso kollaasi esirukousaiheista. Se voi olla esillä messussa, ja siitä otettuja kuvia voidaan heijastaa näkyviin rukouksen aikana.

*Hyvä Jumala,
auta meitä kaikkia, pieniä ja isoja, rakastamaan ihmisiä,
jotka elävät lähellämme.
Auta meitä olemaan kaverina yksinäiselle lapselle tai aikuiselle.
Auta myös auttamaan pienempiä, jotka tarvitsevat apua.
Kiitämme siitä, että meillä on paljon hyviä asioita, kuten ruokaa, koti,
koulu, harrastuksia ja ystäviä. Opetä meitä jakamaan omastamme muille.*

*Rukoilemme niiden lasten ja aikuisten puolesta,
jotka ovat köyhiä tai sairaita tai elävät sodan keskellä.
Auta niitä perheitä, jotka ovat joutuneet muuttaman kauas kotoa,
jättämään kodin, sukulaiset ja ystävät.
Siunaa kaikkia mummoja ja pappoja.
Kiitos Sinun avustasi ja huolenpidostasi meitä kohtaan.
Auta meitä kertomaan Sinun rakkaudestasi myös muille ihmisille.
Anna rohkeutta pyytää ihmisiä mukaan kerhoihin ja muuhun toimintaan.
Kiitos siitä, että saamme tänään olla kirkossa,
rukoilla toistemme puolesta ja viettää iloisen hetken yhdessä.
Aamen.*

Luomakunta

Esirukousta johtava henkilö aloittaa kertomalle miten esirukous toteutetaan ja mitä tarkoittaa mietiskely. Rukouksen kulku: luetaan rukouslause/ -lauseet, hiljainen mietiskely (10–20 sekuntia), luetaan rukoukseen liittyvä kysymys/kysymykset, hiljainen mietiskely (10–20 sekuntia), lyhyt laulu/virren säkeistö/instrumentaalimusiikkia. Rukous jatkuu uudella rukouksella tämän toimintamallin mukaan. Esirukouksen pituuden ja sisällön voi räätälöidä osallistujien iän ja tilanteen tarpeisiin sopivaksi.

Rukoilemme yksinäisten lasten, nuorten ja aikuisten puolesta.
hiljainen mietiskely

Milloin olet tuntenut itsesi yksinäiseksi? Miltä se tuntui?
Mitä voit tehdä helpottaaksesi muiden yksinäisyyttä?
hiljainen mietiskely
lauletaan virrestä 509 yksi säkeistö

Rukoilemme rauhaa ja sovintoa ihmisille, kansoille ja koko maailmaan.
hiljainen mietiskely

Mitä rauha sinulle tarkoittaa? Miten voit edistää rauhaa?
hiljainen mietiskely
lauletaan virrestä 509 yksi säkeistö

Kiitämme luonnosta, jonka olet antanut meille iloksi ja ravinnon lähteeksi.
hiljainen mietiskely

Mikä luonnossa on sinulle merkityksellistä?

Miten itse edistät luonnon suojelua?

hiljainen mietiskely

lauletaan virrestä 509 yksi säkeistö

Rukoilemme, että monet ihmiset voisivat kuulla ja ymmärtää evankeliumin sanoman Jumalan armosta ja rakkaudesta.

hiljainen mietiskely

Miten Raamatun sanat ovat sinua ilahduttaneet tai lohduttaneet?

Miten voit itse jakaa kokemaasi eteenpäin?

hiljainen mietiskely

lauletaan virrestä 509 yksi säkeistö

Laskiaissunnuntai

Jumalan rakkauden uhritie

Heikki Sariola

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoaltaan ja rakenteeltaan yleiskieltä helpommin ymmärrettäväksi. Selkokielessä käytetään lyhyitä, yksinkertaisia lauseita ja mahdollisimman tavallista sanastoa. Vaikeita lauserakenteita vältetään, samoin kuin pitkiä yhdyssanoja ja runsasta adjektiivien käyttöä. Sanajärjestys on mieluiten suora. Passiivin sijasta käytetään aktiivia.

Selkokielisyyys on avuksi erityisesti heille, jolla on vaikeuksia ymmärtää tavallista yleiskielistä tekstiä. Selkokielen käyttämisestä voi olla hyötyä esimerkiksi kehitysvammaisten ihmisten kanssa, lasten kanssa, muistihäiriöisten vanhusten kanssa, ja heidän kanssaan, jotka eivät puhu suomea äidinkielenään.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon selkokiелiset sivut löytyvät osoitteesta http://evl.fi/evlfi_selko.nsf/sp?open&cid=ContentA3AE2&ymlanavinfa=Valikko&Etusivu&ymlanavinfa=o

Miten rukoukset syntyivät?

Laskiaissunnuntain esirukous on kirjoitettu selkokielellä. Se on syntynyt kehitysvammaisten leiriä varten. Helposti ymmärrettävän kielen ja selkeän rakenteen ansiosta rukous sopii mihin tahansa laskiaisen jumalanpalvelukseen.

Tämän esirukouksen taustalla on oma työskentelyni, johon kuului tutustuminen kirkon nykyiseen selkokiелiseen rukousmateriaaliin, keskustelut kehitysvammaistyötä tekevien työtovereideni kanssa ja rauhallinen hiljentyminen laskiaisen sanoman ja tekstien äärellä. Sitten tuli kirjoitustyö ja muokkaaminen. Viimeinen vaihe oli tekstin koekäyttö kehitysvammaisten leirillä ja heidän antamansa palaute.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Taivaallinen Isä.

Kiitos Jeesuksesta, jonka lähetit tänne maailmaan.

Jeesus opetti, että sinä, Taivaallinen Isä, rakastat jokaista meistä.

Pyydämme, että huolehdit meistä.

Anna meille sitä, mitä me tänään tarvitsemme.

Opeta meitä rakastamaan toinen toisiamme.

Annoit Jeesukselle tehtävän kärsiä ristillä meidän syntiemme tähden.

Kiitämme syntien anteeksisaamisesta.

Opeta meitä kiittämään tästä lahjasta.

Kiitos talvesta, lumesta ja pakkasesta.

Kiitos auringon valosta, joka lisääntyy vähän kerrallaan.

Kiitos läheisistä ihmisistä.

Anna meille taitoa välittää toisistamme.

Opeta meitä olemaan ystäviä toisillemme.

Anna meidän huomata ne ihmiset, jotka tarvitsevat apuamme.

Jeesus, sinä kuljit kaikkien ihmisten keskellä. Et erotellut ketään.

Anna meille taitoa välittää kaikenlaisista ihmisistä.

Kulje, Jeesus, niiden rinnalla, jotka ovat sairaina.

Anna heidän parantua, jos se on sinun tahtosi. Aamen.

4. paastonajan sunnuntai

Elämän leipä

Taina Manninen ja Richard Nicholls

Miten rukoukset syntyivät?

Ensimmäisen rukouksen rukouslaulun pohjana on psalmin 145 säe 16: ”Sinä avaat kätesi ja hyvydessäsi ravitset kaiken mikä elää”. Psalmilaulun (säv. Richard Nicholls) voi toteuttaa yksiaanisesti tai moniaanisesti esilaulajaryhmän tai yhdessä seurakunnan kanssa. Jumala ravitsee meitä kaikilla elämän alueilla ja kaikki hyvä on lähtöisin Hänestä. Pyhä tarjoaa paastovaellukselle levähdyspaikan. Esirukouksen tyyli on meditatiivinen.

Toisen rukouksen ideana on, että edellisenä päivänä on leivottu leipää yhdessä esimerkiksi nuorten ryhmän kanssa.

Ristikulkueessa leivottu leipä on mukana ja se viedään alttarille (apupöydälle). Leipä on messussa keskeisellä sijalla: johdantosanoissa, saarnassa, esirukouksessa ja lopulta ehtoollisen vietossa. Ihanne olisi, että messun jälkeen kokoonnuttaisiin yhteiselle keittolounaalle leipineen ja lisukkeineen, ja tuotto ohjattaisiin Yhteisvastuu-keräykselle. Esirukouksen toteutuksessa on mukana eri-ikäisiä. Lapsella on leipä kädessään, korissa tai vadilla.

Kolmannen esirukouksen pohjana on Isä meidän -rukouksen pyyntö: ”Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme” ja siihen Lutherin näkökulma ”syvyydestä, koko elämää koskevista pyynnöistä”. Esirukous on luonteeltaan kontemplatiivinen, väliin yhteisesti pyytäen: anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Taivaallinen Isä, Sinä olet kaiken hyvän antaja.

Sinä annoit poikasi Jeesuksen Kristuksen elämämme leiväksi ja annat meidän juoda virvoittavasta lähteestäsi.

Sinä näet moninaiset tarpeemme, nälkämme ja janomme.

Isä, Sinä näet ihmisen, joka kaipaa ravintoa henkiseen tyhjyyteen.

Anna Sanasi puhutella ja ravita häntä.

Isä, Sinä näet ihmisen, joka kaipaa lähelleen toista ihmistä.

Tuo lohdutusta ja helpotusta yksinäisyyteen ja kärsimykseen.

Toimi kauttamme niin, että huomaisimme ympärillämme olevat yksinäiset ja surulliset ihmiset, ja että osaisimme heitä tukea ja lohduttaa.

Isä, Sinä näet, missä toivo ja usko parempaan elämään ovat sammuneet.

Tuo sinne Sinun valosi ja kirkasta lupauksesi siitä, että Jeesus on avannut meille tien ikuiseen elämään.

Isä, kiitos siitä, että annat meille mahdollisuuden levätä Sinussa elämän vaelluksellamme.

Kiitos, että saamme juoda Sinun lähteestäsi ja syödä Sinun leipäsi.

Aamen.

Kaikenikäiset messussa

*Rakas taivaallinen Isämme,
kiitos yhteisestä leivästä, jonka äärelle kutsut meitä kaikkia.
Opeta meitä pitämään huolta toinen toisistamme.
Anna meidän toimia niin, että leipää riittäisi kaikille maailman ihmisille.*

*Kiitos mummi- ja ukkien työstä, ja kaikesta siitä hyvästä,
mitä heiltä olemme saaneet ja oppineet.
Anna meidän jakaa lahjojamme eteenpäin,
niin että meidän lapsemme saisivat elää hyvää ja rauhallista elämää.
Rukoilemme kaikkien pienten, sairaiden, kärsivien, vanhusten ja
yksinäisten ihmisten puolesta.
Älä anna kenenkään jäädä yksin.*

*Jumala, sinä annoit meille Jeesuksen elämän leiväksi. Hänen läsnäolonsa
on totta elämämme jokaisena päivänä. Hän antaa meille itsensä pyhässä
ehtoollisessa. Jokainen on kutsuttu yhteiselle aterialle. Kiitos, että saamme
kuulua Jumalan suureen perheeseen. Näin me rukoilemme Jeesuksen
Kristuksen nimessä.
Aamen.*

Luomakunta

*Jumalamme ja Luojamme,
siunaa ja varjele luomaasi maailmaa,
katso armollisesti meihin monella tavalla tahtoasi vastaan
rikkoneisiin ihmisiin,
ja herätä meissä rakkautta kaikkea luomaasi kohtaan.*

*Sinä olet Luojamme, ja olet antanut käsiimme huolenpidon
luomakunnasta.
Näytä meille tie, jota pitkin kulkea kaikkea elämää ja
kasvua kunnioittaen.
Siunaa kättemme työt, niin että olisimme sinulle kunniaksi ja
lähimmäisellemme iloksi ja avuksi.
Rukoilemme sinua.*

S: Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

*Rukoilemme niiden puolesta, joiden kanssa elämme ja jaamme arkemme:
perheittemme, ystäviemme ja naapuriemme puolesta ja niiden puolesta,
joiden kanssa teemme työtä ja vietämme vapaa-aikaamme.
Pyydämme sinun hoitavaa läsnäoloasi keskelle elämämme arkea.
Rukoilemme sinua.*

S: Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

*Rukoilemme kansojen johtajille rohkeutta ja viisautta
sekä nöyryyttä ja kuuliaisuutta
toimia yhteisen hyvän toteutumisen puolesta.
Ohjaa heitä rauhanomaisiin ratkaisuihin.
Rukoilemme, että oikeudenmukaisuus saisi toteutua ja osaisimme
olla toivon levittäjiä omalla paikallamme.
Rukoilemme sinua.*

S: Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

*Jumala, Luojamme,
lähetit Jeesusken meille elämän leiväksi. Hän on meitä kaikkia varten.
Lähetä meidät sinne, missä suru ja ikävä on vallannut mielen ja ruumiin.
Rukoilemme sairaiden, vanhusten, yksinäisten ja monella tavalla
ahdistettujen ja pelkäävien puolesta.
Hiljaisessa rukouksessa tuomme eteesi ne ihmiset ja asiat,
joista olemme huolissamme.*

(hiljainen rukous)

*Sinä olet luvannut kuulla meitä.
Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä ja taivaassa.
Aamen.*

Pääsiäispäivä

Kristus on ylösnoussut!

Kaija ja Kari Tirola

Miten rukoukset syntyivät?

Pääsiäisen esirukouksessa nousevat erityisesti esille ilo ja kiitollisuus Kristuksen ylösnousemuksesta, jota kevääseen heräävä luonto tuo esille konkreettisesti. Kuten pimeimmän ja kylmimmänkin talven alta puhkeaa uusi kevät, samoin kuoleman pimeyden takaa versoo uusi elämä Kristuksessa. Pääsiäisen rukouksen luonnollinen aihe on myös kasteen muistaminen. Kasteen kautta olemme haudattuja Kristuksen kuolemaan ja siten vapautettuja ylösnousemuksen aamuun.

Ensimmäinen rukous johdattaa evankeliumin tyhjälle haudalle yhdessä Jeesuksen ystävien kanssa. Se vie hämmästyksestä iloon ja lopulta kaikkeen maailmaan. Toinen rukous on laadittu erityisesti perhemessua ajatellen. Kyseessä ei siis ole yksin lasten rukous, vaan se ottaa huomioon kaikenikäiset messunviettäjät. Kolmannessa rukouksessa iloitsemme pääsiäisen ja uuden elämän ihmeestä yhdessä koko luomakunnan kanssa. Samalla pyydämme, että osaisimme kantaa oman vastuamme maailmasta ja toimia siinä Kristuksen käsinä.

Rukoukset on laadittu siten, että niiden osat on vapaasti yhdisteltävissä. Luonnollisesti toivotaan, että rukouksiin liitetään osia, jotka on valmistettu yhdessä seurakuntalaisten kanssa tai joissa on vähintäänkin otettu huomioon seurakunnasta nousseet rukousaiheet.

Rukouksen toteuttamiseen on syytä pyytää mukaan seurakuntalaisia. Erityisesti pääsiäisenä mukana on hyvä olla kaikenikäisiä.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Rukouslauseena on psalmin kertosäe 781 virsikirjan liiteosasta.

*Jumala, tänä aamuna kuljemme tyhjälle haudalle Magdalan Marian,
Johannan ja muiden Raamatun naisten kanssa.
Anna meidän hämmästyä ja iloita yhdessä heidän kanssaan.*

Kerto: Laulakaa Herralle uusi laulu. Halleluja, halleluja.

Pääsiäisenä iloitsimme ja kiitämme uudesta elämästä ja keväästä, joka herättää meissä tulevaisuuden toivon. Kiitos, että sinä olet kasteen kautta ottanut lapsiksesi NN:n ja NN:n. Auta heidän vanhempiaan ja kummejaan ohjaamaan heitä taivaan tiellä. Tänään kiitämme myös omasta kasteestamme, jossa meidät liitettiin Poikasi kuolemaan ja ylösnousemukseen.

Kerto

Jeesuksen ystävät vaelsivat haudalle surun painamin askelin. Mekin olemme laskeneet haudan lepoon NN:n ja NN:n. Ota heidät luoksesi taivaaseen. Kiitos kaikesta siitä, mitä saimme kokea heidän kanssaan. Lohduta surevia omaisia ja ystäviä, ja muistuta pääsiäisen aamusta, jolloin hauta oli tyhjä ja kuolema voitettu.

Kerto

Naiset lähtivät tyhjältä haudalta viemään sanomaa ylösnousemuksesta. Anna kirkollesi samaa intoa ja rohkeutta julistaa ilon ja ylösnousemuksen evankeliumia. Siunaa hiippakuntamme piispaa (nimi), oman seurakuntamme nimikkolähetettä (nimet), sekä oman seurakuntamme työntekijöitä ja vastuunkantajia heidän kutsumuksessaan ja työssään. Kiitos, että ylösnoussut Kristus on lupauksensa mukaan kaikkialle siellä, missä kaksi tai kolme on kokoontunut hänen nimessään.

Kerto

Jumala, sinä näet kaikki ne lähellä ja kaukana olevat lähimmäisemme, jotka tarvitsevat elämässään pääsiäisen valoa. Muista kaikkia yksinäisiä, sairaita, väkivallan alla eläviä, syyttömästi vangittuja, nälkäisiä ja sorrettuja. Anna meille rohkeutta viedä pääsiäisen valoa maailman pimeimpiinkin paikkoihin niin, että jokainen uskaltaisi nostaa päänsä ja katsoa valoon.

Kerto

Jumala, kiitos, että pelastus ei ole meidän omaa työtämme. Kiitos, että saamme elää pääsiäisen ihmeestä. Ylösnouseen Herramme, Jeesuksen Kristuksen nimessä. Amen.

Kaikenikäiset messussa

Jumala, salli tänään pääsiäisen rauhan laskeutua sisimpäämme. Sinä vahvistit Poikaasi hänen rukoillessaan. Anna meillekin luottamus siihen, että sinä olet aina lähellä ja kuulet tänäänkin pyyntöimme, rukouksemme, hiljaisetkin huokauksemme. Kiitos pääsiäisen ilosta.

Tänään kiitämme Jumala, että sinä annoit pääsiäisaamun auringon loistaa Poikasi tyhjälle haudalle. Auta sinä meitä kiittämään ja riemuitsemaan pääsiäisen ilosta ja toivosta. Kiitos siitä että kasteen kautta olet ottanut meidät maailmanlaajuisen perheesi jäseniksi.

Rukous kastettujen ja heidän läheistensä puolesta.

Rakas Taivaan Isä. Siunaa kaikkia maailman lapsia, Suomen lapsia ja (oman paikkakunnan nimi) lapsia. Ole meidän lähellämme. Kiitos, että kuulet rukouksemme.

Rukous kuolleiden ja heidän läheistensä puolesta.

Kiitos Jumala, että sinä kohtaat meidät rakkaudellasi joka hetki. Anna kaikille viisautta ja ymmärrystä omissa tehtävissään olivat he sitten päättäjiä, auttajia, opettajia, rakentajia, viljelijöitä tai varjelijoita. Siunaa päiväkoteja, hoitopaikkoja, kouluja, harrastuspaikkoja, ja kaikkia niitä paikkoja, missä lapset ja nuoret ovat koolla. Luo koteihin luottamusta, sopua ja ystävyyttä. Anna perheiden löytää yhteistä aikaa ja taitoa kestää arjen kiireiden tuomat paineet. Anna kaikenikäisille mahdollisuus käyttää niitä kykyjä ja taitoja, joita sinä olet heille lahjoittanut

Kiitos kotikirkosta. Kiitos siitä, että tänne olemme tervetulleita kaikenikäiset. Kiitos ehtoollisen lahjasta.

Kiitos Jumala, että sinun kaunein olemuksesi on lempeys. Auta sinä meitä elämässämme kaikessa turvautumaan sinun apuusi, rakkauteesi ja huolenpitoosi. Ole tänään erityisen lähellä niitä, joiden elämässä on surua, sairautta, huolta tai pelkoa. Auta sinä meitä olemaan heidän apunaan ja tukenaan.

Kiitos elämästä ja ylösnousemuksen lahjasta, joka murtaa kuoleman rajat. Jätämme itsemme, perheemme, koko elämämme Jumalan huolenpitoon ja suojeluksen. Jeesuksen nimessä. Aamen.

Luomakunta

Tämän päivän on Herra tehnyt, iloitkaa ja riemuitkaa siitä! (Ps. 118:24)

Jumala, tänä aamuna aurinko tanssii. Iloitsemme ylösnousemuksestasi kaikkien luotujesi kanssa. Tämän päivän on Herra tehnyt,

iloitkaa ja riemuitkaa siitä!

Kiitämme sinua pääsiäisaamun ja uuden kevään ihmeestä. Tänään ensimmäisen linnun laulaessa muistutat meitä siitä, että luot joka päivä uutta. Tänään kaikki se, mikä oli kuollutta, on herännyt eloon. Pimeys on väistynyt ja valo kirkastaa kaiken. Auta meitäkin viemään pääsiäisen valoa sinne, missä on kuoleman pimeyttä ja surun varjoa. Tämän päivän on Herra tehnyt,

iloitkaa ja riemuitkaa siitä!

Rukoukset kastettujen, avioliittoon vihittävien ja kuolleiden, sekä heidän läheistensä puolesta.

Rukoilemme kirkkosi puolesta, että se osaisi viedä toivoa sinne, missä toivoa ei ole, rohkaisun sanoja, missä ihmisiä sorretaan, apua sinne, missä tarvitaan kuuntelijaa ja auttavia käsiä. Anna meille ymmärrystä ja nöyryyttä, jotta osaisimme kertoa ylösnousemuksen ja uuden elämän ihmeestä. Siunaa hiippakuntamme piispaa (nimi), kaikkia kristittyjä ja kaikkia ihmisiä. Tämän päivän on Herra tehnyt,

iloitkaa ja riemuitkaa siitä!

Jumala, Poikasi Jeesus Kristus oli läsnä jo luomisen ensimmäisessä aamussa. Anna tämän uuden luomisen aamun muistuttaa meitä vastuustamme kaikkia luotujasi kohtaan. Anna kiitollisuuden johtaa meitä varjelemaan kaikkea sitä, minkä kätesi on luonut. Varjele meitä tuhoamasta luomakuntaa ja omaa elämäämme. Johdata meitä kohti kestäväää elämäntapaa, kohtuullisuutta ja vastuullisuutta kaikessa, mitä teemme. Näytä meille keinot uudistaa se, mitä olemme turmelleet. Tämän päivän on Herra tehnyt,

iloitkaa ja riemuitkaa siitä!

Ylistämme sinua, joka annat yltäkylläisen elämän nyt ja iankaikkisesti. Aamen.

Helluntaipäivä

Pyhän Hengen vuodattaminen

Arto Antturi ja Pekka. Y. Hiltunen

Nämä rukoukset nousevat vahvasti pyhäpäivän lukukappaleiden kuvista. Esirukouksessa kannattaa käyttää ja liittyä niihin kuviin, jotka nousevat kyseisenä sunnuntaina luetuista teksteistä. Silloin kuvat eivät jää irrallisiksi ja vaille liittymäpintaa, vaan ovat jo rukoukseen osallistuvalla tuttuja kuvia.

Miten rukoukset syntyivät?

Ensimmäisen rukouksen taustalla vaikuttavat Raamatun tekstit. Lukukappaleita Hesekielin, Jeremian ja Joelin profeettakirjoista yhdistää lupaus uudesta alusta. Sitä kuvataan monilla rikkailla kuvilla: puhdistava vesi, kivisydämen vaihtaminen lihasydämeen, laki kirjoitetaan sydämeen, unet, näyt ja taivaan merkit. Profeetoilla on syvä taju siitä, että kansan nykyinen tila on kestämaton. Hesekiel puhuu kansalle, joka on hajallaan ja likainen. Jeremia muistuttaa edellisen liiton rikkomisesta. Joel kuvaa lupauksen toteutumista pelottavana Herran päivänä. Rukoilevaa kirkkoa profeetat opettavat rukoilemaan aralla tunnolla.

Helluntain toinen lukukappale on Apostolien tekojen kuvaus Pyhän Hengen vuodattamisesta ensimmäisenä helluntaina. Siinä on pitkä luettelo kansoista ja maakunnista, joiden keskuudesta väkeä oli saapunut Jerusalemiin. Kansan suussa on sanonta ”väkeä oli kuin helluntaiepistolassa”. Sekin muistuttaa, että helluntai tuo ihmisiä yhteen. Yhteisen esirukouksen kannalta on tietysti olennaista myös se, minkälaisista kansaa Pyhä Henki on tuonut yhteen juuri tänä kyseisenä pyhäaamuna. Jos väkeä ei ole ”kuin helluntaiepistolassa”, rukouksessa saisi kaikua ainakin sen kaipaus, että niin olisi. Kuvauksesta jäävät vahvana mieleen myös tuliset liekit. Tuli puhdistaa, valaisee, lämmittää, pitää sisällään salaisuuden ja voiman. Kaikkea tätä tekee myös Pyhä Henki.

Helluntain evankeliumikohdat luetaan Johanneksen mukaan Jeesuksen jäähyväispuheesta opetuslapsilleen (1. ja 2. vuosikerta) ja puheesta Nikodemokselle (3. vuosikerta). Niissä kaikissa voidaan kuulla Isän ja Pojan välinen yhteys Hengessä. Valo, totuus ja rauha luvataan Jeesuksen seuraajille.

Raamatunkohtien lisäksi rukouksen ilmaisuun saivat vaikuttaa Edu Kettusen laulusanoitukset: ”Tule luokseni öisin, tule hämärin illoin, tule silloin kun suru nurkissa mustana käy. Tule savisia teitä, tule hämärin siivin, tule liekiksi lyhtyihin kun talvi jo saa.” Vaikka runo ei kerro, ketä siinä kutsutaan, kuulija aistii vahvan kaipauksen pimeyden keskellä. Seurakunnan rukous voi tuskin olla tuntematta yhteyttä tähän ihmisen kaipaukseen. ”Tuulen hyvä henki, virvoita rakkaani, tuo hänet kotiin.” Pyhän Hengen avuksi huutaminen on kuoleman ja ikuisen eron pelosta nousevaa elämään tarrautumista. Rikki revityille, ryvettyneille, pimeydessä vaeltaville on voimassa lupaus valosta, totuudesta ja rauhasta, jotka Pyhä Henki antaa. Seurakuntalaisten ajankohtaiset esirukouspyynnöt voidaan liittää osaksi tätä kokonaisuutta.

Toisen rukouksen pohjana on Jumalan puhuttelu Isänä, Poikana ja Henkenä. Vastaavassa järjestyksessä rukousaiheet liittyvät luomisen, lunastuksen ja pyhityksen teemoihin. Muita rukousaiheita voidaan liittää tähän helposti samalla periaatteella. Rukoukset lähetystyön, nimikkolähettien ja oman seurakunnan toiminnan puolesta sopivat hyvin toiseen osaan. Vastaavasti ensimmäistä rukousosaa voidaan täydentää ajankohtaisilla luomakuntaa ja yhteistä vastuuta koskevilla aiheilla. Ilmaisuissa pyrimme yksinkertaiseen kieleen ja konkretiaan.

Kolmannessa rukouksessa huudetaan avuksi Pyhää Henkeä, koko luomakunnan Ylläpitäjää, lohdutuksen, rakkauden ja uuden luomisen Henkeä.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

*Jumala, Pyhä Henki,
me ylistämme Sinua, joka kaikkialta maailmasta,
eri maista ja kielistä kokoat itsellesi kansan.
Virvoita seurakuntasi.
Anna puhdistavien sateittesi virrata päällemme, niin että puhdistumme.
Anna tulesi palaa kirkkaana, niin että valaistumme.
Kirjoita lakisi sydämiimme, niin että näemme Sinun suuret tekosi ja
voimme todistaa niistä kaikkialla sanoin ja teoin.
Siunaa kirkkosi ja sen työntekijät niin lähellä kuin kaukana.*

*Tule, Pyhä Henki, ja virvoita maamme ja kansamme.
Siunaa tasavallan presidenttiä ja kaikkia, jotka palvelevat korkeilla ja
vastuullisilla paikoilla. Anna viisaus päätöksiin. Anna totuuden tunto.
Anna armollinen sydän. Anna rauhan vallita maassamme.
Tee meistä rauhan tekijöitä myös rajojemme ulkopuolella.*

Tule, Pyhä Henki, luoksemme aamuin, kun uuden päivän ja elämän haasteet ovat vielä edessämme. Anna työhön mielekkyys, vapautta synnin kahlitsemat. Tule luoksemme illoin, kun jätämme taakse päivän ja sen touhut. Anna koti yksinäisille, lämmitä kylmenneet sydämet. Tule luoksemme öisin, kun on pimeää. Anna sureville lohdutus, tule lyhdyksi synkkyyden valtaan joutuneille.

Johdata meitä, Pyhä Henki, tämän maallisen vaelluksen ajan, niin että sen lopulla pääsemme perille luoksesi. Sinä olet meidän Jumalamme, me olemme sinun kanssasi.

Kaikenikäiset messussa

Jumala, taivaallinen Isä.

Kiitos ja ylistys sinulle kaikista hyvistä lahjoistasi. Kiitos tästä maasta, jonka olet antanut meille asuttavaksi. Kiitos metsistä, kaduista, teistä, linnuista, jäniksistä ja oravista, rakkaista ihmisistä, kodista, työstä, leikeistä ja aivan kaikesta, mitä olet meille antanut. Anna meille viisautta, että osaisimme oikein hoitaa kaikkea, mitä meille annat. Varjele meitä ahneudelta. Anna iloa siitä, mitä meillä on. Siunaa tasavallan presidenttiä ja kaikkia päättäjiä, että he voisivat toimia kaikkien yhteiseksi hyväksi.

Jeesus Kristus, Jumalan Poika. Kiitos siitä, että rakastat jokaista meistä. Kun me olemme tehneet väärin, sinä annat anteeksi, rohkaiset meitä pyytämään anteeksi muilta ja antamaan heille anteeksi. Auta, että puhuisimme aina sitä, mikä on totta ja oikein. Anna suuhumme sanoja, jotka auttavat, rakentavat ja rohkaisevat muita. Anna nöyryyttä niille, jotka ovat vihoissaan ja hautovat kostoa. Suojele niitä, joita kiusataan.

Jumala, Pyhä Henki. Kiitos että olet aina kanssamme, vaikka emme sinua huomaisikaan. Sinä olet taivaan tuoksi ja lohduttaja. Sinä ohjaat meitä kulkemaan rakkauden tietä. Anna meidän kuulla sinun hiljainen äänesi tänäänkin ja näytä meille tie.

Luomakunta

*Jumala, Pyhä Henki,
Sinä olet kirkkaus, sinä ylläpidät kaikkea,
sinulta me saamme kaiken hyvän.
Kuitenkin meidän lankeemuksemme tähden kaikesta mikä on,
on tullut katoavaa. Meillä on paha olla, ja samalla tiedämme,
että luomakuntasi ei ole sellainen kuin sen pitäisi.
Tuntemme heikkoutemme, sen, että emme jaksu suojella
luomakuntaasi emmekä korjata kaikkea, mikä pitäisi.
Me vaikeroimme yhdessä luomakuntasi kanssa.
Me emme näytä selviävän.
Kärsimyksemme on paikka paikoin niin raskas,
ettemme uskalla edes katsoa sitä.*

*Sinä, kaiken ylläpitäjä ja uudistaja kuitenkin annat toivon:
nykyisen ajan kärsimykset ole mitään sen kirkkauden rinnalla,
joka vielä ilmestyy ja tulee osaksemme.
Henkesi meissä huokaa yhdessä koko luomakunnan kanssa.
Anna meille jo nyt taitoa ja Henkesi ikuista tarmoa hoitaa
luomakuntasi puutarhaa.*

*Lohdutuksen Henki, tule avuksi niille, joiden mielen on vallannut
masennus tai voimattomuuden tunne. Sinä olet uusiutuva rohkeus.
Sinä olet voima, tarmo ja viisaus. Sinä olet rakkaus.
Sinun luoksesi jäämme.*

*Uutta luova Henki, ole niiden tukena, jotka kantavat vastuuta
ympäristöstämme ja meille kaikille, jotka teemme töitä sen hoitamiseksi.
Varjele ja johdata politiikan ja talouselämän päättäjiä,
anna heille viisautta ja vastuullinen mieli.
Rakkauden Henki, johdata kirkkoa kaikkialla tekoihin ja vastuuseen
sinun lahjojesi käyttämisessä.
Tee meistä Kristuksen seuraajia kaikessa, mitä olemme.
Aamen.*

11. sunnuntai helluntaista

Etsikkoajoja

Virpi Hyvärinen

Miten rukoukset syntyivät?

Vähemmän on enemmän.

Jumalanpalvelusten esirukouksissa minua on häirinnyt joskus se, että niissä on lueteltu miltei kaikki kaunis ja hyvä mitä maa päällään kantaa. Rukouksissa on ollut kaavamaisuuden maku ja varman päälle pelaamisen henki: nämä ja nuo asiat tulee ainakin mainita, sanonhan ne varmasti kaikille sopivalla tavalla, enhän unohda mainita mitään ihmisryhmää tai ketään olennaista tahoa. Lopputulos on se, että esirukous on liian pitkä, jää yleiselle tasolle, ja saa seurakunnan ajatukset harhailemaan seuraavan päivän ostoslistaan. Se ei kai ole tarkoitus. Minusta esirukouksen tärkein ominaisuus on se, että se on emotionaalisella tasolla totta. On tärkeää, että rukoukseen yhtyvä tunnistaa rukouksesta jotakin sellaista, minkä sydämellään ymmärtää todeksi. Kyse on uskottavuudesta. Ja vilpittömyydestä. Esirukousta kokoavalle toivoisin tässä kohtaa reilusti rohkeutta.

Yksityinen on yleistä.

Esirukouksessa ei ole tarkoitus esitellä yksittäisen ihmisen näkemyksiä ja yksityiselämän problematiikkaa päivän teeman äärellä. Kyse on seurakunnan yhteisestä rukouksesta. Silti rukouksessa ei kannata jäädä yleisen hymistelyn tasolle. Se mikä liikauttaa jotakin minussa, liikauttaa todennäköisesti jotakin myös toisessa. On siis mentävä itseensä ja etsittävä ne pelkistetyt, paljaat asiat, jotka tässä teemassa ovat olennaiset. On myös tultava ulos itsestä, ja puettava nuo asiat sanoiksi, jotka käyvät kuulijaa kohti.

Sano se suomeksi.

Kun seurakuntalaisia kutsutaan mukaan rukousten laadintaan, on hyvä antaa heille riittävästi tukea ja tilaa. Papilla voi olla kiusaus tehdä rukoukseen omasta näkökulmastaan tärkeitä lisäyksiä. Seurakuntalainen voi tulkita tämän viestiksi siitä, ettei hänen rukouksensa kelpaakaan. Apu rukouksen laatimisessa voi toki olla tarpeen. Sitä kannattaa kuitenkin varoa, ettei selvällä suomen kielellä laadittua rukousta ”parannella” kirkkokelpoiseksi lisäämällä siihen kaiken varalta muodollisia, pyöreiksi kuluneita sanankäänteitä, jotka eivät sovi seurakuntalaisen suuhun eivätkä sydämeen. ”Kyllä se kuulee suomen kielen, joka ymmärtää kaikkein mielen.” (Mikael Agricola)

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

*Jumala, sinä Hyvä,
katso maailmaasi, katso kirkkoasi, katso meitä.*

*Näetkö, miten keskeneräisiä me olemme?
Näetkö, miten epävarmoja me olemme?
Näetkö, että tarvitsemme johdatustasi?*

*Jumala, sinä Lempeä,
tänään pyydämme Sinua kääntämään kasvosi kohti niitä,
joissa asuu kaipaus Pyhään, mutta se ei tunnu saavan vastausta.
Kohti niitä, jotka vasta aavistelevat kaipuuta itsessään.
Kohti niitä, jotka kokevat, että Jumalaa ei ole.*

*Sinä, joka ymmärrät kaiken ja olet Rakkaus,
katso heitä, joiden hengellinen elämä on murroksessa.
Heitä, jotka ovat kasvaneet ulos entisestä,
ja etsivät uutta tapaa elää uskoa todeksi.*

*Jumala, sinä Hyvä,
katso maailmaasi, katso kirkkoasi, katso meitä.
Näe meidät ja kaipuumme: heikko, väkevä, turtunut.*

*Jumala, kaiken kehto,
pidä kiinni, osoita paikka, näytä tarkoitus. Aamen.*

Kaikenikäiset messussa

*Jumala, katso minua,
avaan käteni ja kuuntelen sinua.*

Esirukouksen lukija avaa kätensä malliksi seurakunnalle.

Sinä näet meidät. Kiitämme toisistamme. Kiitämme yhteydestä.

*Kiitos vanhuksen katseesta, joka iloiten seuraa ensiaskeleitaan ottavaa lasta.
Kiitos miehestä, joka istuu paikallaan ja haluaa olla rauhassa.
Kiitos elämäntäyteisistä teineistä, jotka eivät malta olla hiljaa kirkossakaan.
Kiitos ruuhkavuosiäidistä, hän on tärkeä ja tarvitsee huolenpitosi.
Kiitos jokaisesta, joka tässä huoneessa nyt on.
Jumala, Sinä siellä jossakin, katso meitä.*

*Sinä tiedät, miten ihmiselo kulkee kehdestä hautaan.
Auta meitä elämään elämämme täydesti,
antamistasi lahjoista kiittäen ja nauttien.
Anna valon langeta varjon päälle. Vaikeissa vaiheissa kannaa meitä itse.*

*Sinä tiedät vaikeutemme ja ilomme, kasvumme ja kipumme,
yhtäläisyytemme ja eromme.
Anna meille rohkeutta ja rakkaudellisuutta kohdata toisemme
ja todellisuus sellaisena kuin se on.*

*Avaa meille tie yhteyteesi ja kirkkoosi.
Näytä meille omannäköinen paikka elämässä ja seurakunnassa.
Jumala, katso minua. Avaan käteni ja elämäni.*

Esirukouksen lukija avaa kätensä malliksi seurakunnalle.

Kuljeta Sinä minua. Kuljeta Sinä meitä. Kuljeta ja johda.

Rukous voi jatkua Pekka Ruuskan laululla ”Kuljeta ja johda” (Nuoren seurakunnan veisukirja 2010, Lasten Keskus). Laulun jälkeen on luonteva liittää rukoukseen myös seurakuntaan tulleet esirukouspyynnöt.

Luomakunta

*Hyvä Jumala,
Sinä, joka kutsut, Sinä, joka johdatat, Sinä, joka viet perille.*

*Olemme kuulleet äänesi luomakunnan huokauksessa.
Se sanoo: On aika. On aika tehdä viisaita päätöksiä,
on aika tehdä kestäviä ratkaisuja, on aika tehdä rakkaudesta totta.
Rakkaudesta, joka ulottuu myös tuleviin sukupolviin.*

*En voi kysyä Sinulta, miksi et tee tälle tuhoisalle menolle mitään,
koska tiedän, että saman kysymyksen voisit esittää minulle.
Miksi en tee tälle kaikelle mitään?*

*Jumala, sinä Hyvä!
Auta meitä löytämään kohtuullinen ja kiitollinen tapa elää.
Riisu meistä itsekkyyks, karkota ahneus ja välinpitämättömyys.
Anna tietoa ja voimia tehdä oikeita valintoja.*

*Sinä tiedät, että pienistä puroista syntyy suuri meri.
Anna meille uskoa siihen, että pienen ihmisen valinnoilla on väliä.*

*Ota erityiseen huomaasi ne, joilla on valtaa päättää yhteisistä asioista.
Anna heille sydäntä, rohkeutta ja viisautta niin, että yhdessä saisimme
varjeltua ihanaa luomakuntaasi.*

*Jumala, sinä kaiken luoja,
ota vastaan kiitoksemme siitä, että meillä on puut,
ruoho, lumi, vesi ja linnut.
Anna askeleidemme metsäpolulla olla kiitosta sinulle.
Ota jokainen hengenvetomme vastaan kiitoksena siitä,
että saamme elää.
Aamen.*

14. sunnuntai helluntaista

Lähimmäinen

Hannele Filppula ja Lauri Kopponen

Miten rukoukset syntyivät?

Rukousten lähtökohtana on Jeesuksen käsky: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.”

Ketkä sitten ovat lähimmäisiämme? Lyhyesti sanottuna: kaikki kanssaihmisemme, lähellä ja kaukana. Myös – ja tässä yhteydessä ennen kaikkea – he, jotka ovat erilaisia, vastenmielisiä, hankalia, tyynejä, vihamielisiä, halveksittuja, meidän näkökulmastamme hyödyttömiä, puolustuskyvyttömiä, sairaita tai apua tarvitsevia.

Lähimmäisen rakastamisessa ei ole ensi sijassa kyse tunnetilasta, rinnassa ailahtavasta epämääräisestä myötätunnosta, vaan asenteesta ja tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vastuusta toisista ihmisistä. Tahdosta yhteisen ja kanssaihminen hyvän etsimiseen ja edistämiseen.

Lähimmäisyys liittyy kiinteästi yhteisöllisyyteen. Ylikorostuneen yksilöllisyyden sijaan tulee me: perhe, suku, naapurusto, tuttava- tai harrastuspiiri, seurakunta, työyhteisö, kansakunta, maailma. Me, jotka olemme, elämme ja teemme yhdessä. Me, jotka välitämme, tuemme ja autamme toisiamme. Vierauden ja ulkopuolisuuden sijaan tulee kohtaaminen ja yhteisyys.

Lähimmäisen rakastamisen velvoite nousee jokaiselle ihmiselle Jumalan kuvana kuuluvasta luovuttamattomasta ihmisarvosta. Tämän arvon tunnustamisesta seuraavat, ja sen toteutumista edesauttavat tietyt ihmisyyteen ja inhimillisyyteen liittyvät hyveet kuten kohtaaminen, kunnioitus, avuliaisuus, jakaminen, välittäminen, luottamus, epäitsekkyys ja vieraanvaraisuus. Lähimmäisen rakastamisessa on kyse näiden hyveiden todeksi elämisestä.

Lähimmäisen rakastaminen ei ole helppoa. Vaikka hyvää tahtoa ei puuttuisi, on monesti äärimmäisen vaikea valita toimintavaihtoehtoista se, joka todella edistää kanssaihminen hyvää. Vielä suuremman esteen muodostaa langenneen ihmisen itsekkyys. Vaikka tiedämme, mitä lähimmäisemme rakastaminen konkreettisesti tilanteessa vaatii, emme välttämättä toimi tämän tiedon edellyttämällä tavalla. Selityksiä itsekkyysellemme verhoiksi kyllä löydämme: en ehdi, en jaksan, ei kuulu

minulle, en uskalla, kyllä joku toinen sen varmaan tekee... Saattaapa käydä niinkin, että vaikka sydämessämme tiedämme miten meidän tulisi toimia, menettelemme käytännössä aivan toisin - tavalla, joka pitää huolta omasta edustamme, mutta saattaa kanssaihmisemme kannalta olla jopa vahingollinen. ”En tee sitä hyvää, mitä tahdon, vaan sitä pahaa, jota en tahdo.”

Jos ihminen pyrkii täysimääräisesti toteuttamaan lähimmäisen rakastamisen velvoitetta, hän huomaa hyvin pian oman riittämättömyytensä. Mistä sitten voima ja viisaus lähimmäisen rakastamiseen? Kristillinen ajattelu näkee lähimmäisiin kohdistuvan rakkauden lähteenä Jumalan. Kirkkomme opetuksen mukaan jokaisen ihmisen sydämeen kirjoitettu luonnollinen moraalilaki velvoittaa ja saa meidät ainakin jossakin määrin myös toimimaan lähimmäistemme parhaaksi. Kristityn tärkein motivoija tässä suhteessa on uskossa läsnä oleva Kristus, jonka yhteyteen meidät on luotu ”toteuttamaan niitä hyviä tekoja, joita tekemään Jumalan on meidät tarkoittanut”. Jumala itse on se, joka saa aikaan hyvän tarkoituksensa mukaisen tahtomisen ja tekemisen. Tästä seuraa, että meidän ei tule nähdä hyviä tekojamme omana ansionamme – ja kenties ylpistyä niistä – vaan Jumalan työnä meidän kauttamme.

Kun lähimmäisyyttä tarkastellaan koko luomakunnan näkökulmasta, kuva laajenee merkittävästi. Lähimmäisen rakastamisen velvoite kattaa tällöin periaatteessa kaikki toimemme, jotka vaikuttavat kanssaihmistemme elinehtoihin ja hyvinvointiin. Esimerkiksi elinympäristöämme paikallisesti tai globaalisti hyödyntäviä tai turmelevia tekojamme ja valintojamme voidaan tällöin arvioida niistä lähimmäisillemme aiheutuvien seurausten kannalta. Erityisesti globaali näkökulma avaa ahdistavan monimutkaisia kysymyksiä lähimmäisvastuusta tilanteissa, joissa tekomme vaikuttavat kaukaisiin kanssaihmissiimme suoraan tai välillisesti.

Rannattomalta ja ylivoimaiselta vaikuttava lähimmäisen rakastamisen velvoite voi johtaa ahdistavaan ja lamaannuttavaan maailmantuskaan. Tällöin on hyvä pitää mielessä Talmudiin sisältyvä juutalaisen viisaus, jonka mukaan se, joka pelastaa yhden ihmisen, pelastaa koko maailman.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Pyhä kaikkivaltias Jumala, taivaallinen Isämme, kiitos, että saamme rukouksessa tuoda eteesi itsemme, toisemme ja yhteiset asiamme. Kiitos lupauksestasi kuulla rukouksemme ja vastata niihin.

Sinä olet Pojassasi kutsunut meidät pyhiesi yhteyteen: anna meille ja koko maailmanlaajuiselle kirkollesi armo elää Pyhässä Hengessä. Siunaa kaikkia sinun työssäsi ahkeroivia ja heidän työtään, lähellä ja kaukana.

Jumala, sinä olet luonut jokaisen ihmisen kuvaksesi ja sellaisena ainutkertaisen arvokkaaksi. Avaa silmämme näkemään tämä arvo jokaisessa lähimmäisessämme, varsinkin niissä, joissa inhimilliset silmämme eivät sitä näe. Anna meidän ymmärtää, että kanssamatkaajamme elämän taipaleella ovat ihmisiä, joita sinä rakastat yhtä täydesti ja läheisesti kuin meitä. Sydämessäsi on paikka jokaiselle, kenenkään ei tarvitse jäädä ulkopuolelle.

Herra, olet käkenyt meitä rakastamaan lähimmäisiämme niin kuin itseämme. Sinä tiedät, että itsekkyytemme tekee sen mahdottomaksi. Herra, anna kovuutemme ja itsekkyytemme anteeksi ja uudista armollasi kylmät sydämemme. Lämmitä ja pehmitä ne näkemään lähimmäistemme hätä ja tarpeet. Anna meille rakkauden tietoa, että osaisimme oikein kohdata kanssaihmisemme. Herra, täytä meidät keskinäisellä rakkaudella ja kunnioituksella ja anna meille apusi, että osaisimme oikealla hetkellä ojentaa kätemme tarvitseville. Auta meitä myös kantamaan toistemme taakkoja ja näin toteuttamaan rakkauden lakiasi.

Laupias Jumala, sinä tiedät miten vaikea saattaa olla rakastaa meitä kaikkein lähimpänä olevia ihmisiä ja miten pahoin saatamme heitä haavoittaa. Opetä meitä katsomaan heitä sinun silmilläsi ja anna rauhan ja rakkauden vallita kodeissamme ja muualla lähipiirissämme.

Herra, me rukoilemme: osoita armosi sairaille ja kärsiville. Anna heille luottamus sinun johdattukseesi ja lohduttavaan läsnäoloosi. Suo sinun rauhasi etsiviin ja levottomiin sydämiin.

Kaikkivaltias Isä. Me kiitämme sinua rakkaudesta ja huolenpidosta, jota olet meille osoittanut. Kiitos, että kuulet pyyntöämme. Me jätämme itsemme sinun hoitoosi. Amen.

Kaikenikäiset messussa

Hyvä Jumala, rakas Taivaallinen Isä, johdata meitä, sinun kaikenikäisiä lapsiasi, löytämään toinen toisemme, että voisimme olla tukena eri elämänvaiheissa eläville lähimmäisillemme. Anna ymmärrystä ja kärsivällisyyttä kohdata erilaisuutta ja anna rakkautta lähentää eri-ikäiset ja erilailla toimivat ihmiset. Anna voimia antaa ja pyytää anteeksi.

Herra avaa silmämme näkemään mikä suuri ihme kasvaa pienissä lapsissa. Lähetä enkelisi varjelemaan heitä vaaroissa. Anna meille viisautta osoittaa välittämistä vaikeissakin tilanteissa. Me keskitymme niin helposti omaan elämäämme ja unohdamme muut, erityisesti kasvavan ikäpolven, joka on pian vastuussa monenlaisista elämäämme liittyvistä asioista. Siunaa (näitä) lapsia ja nuoria rakastavalla lähipiirillä niin, että kukaan heistä ei joutuisi tuntemaan itseään hylätyksi. Anna heille jokaiselle välittävä aikuinen rinnalle.

Herra, ota hoitoosi nuoret perheet. Johdata heidän ystäväpiiriinsä tukihenkilöitä arjen keskelle. Anna meille näkevät silmät, jotta sinun johtamiasi voisimme välittää kirkkauttasi ja valoasi.

Herra, rauhoita työikäiset lähimmäisemme pysähtymään kiireen, paineen ja suurten elämänodotusten keskellä ja näkemään elämässään sinun siunauksesi ja asioiden tärkeysjärjestyksen.

Herra, laitoksemme ovat täynnä yksinäisiä ja unohdettuja vanhuksia. Moni vanhus on yksinäisenä myös kotinsa vankina. Herätä meidät löytämään oikea tapa kohdata ja auttaa heitä.

Lähetä meidät rakkautesi vahvistamina elämään lähimmäisinä kaikenlaisten ihmisten keskellä.

Kun teemme hyvää, auta meitä näkemään se sinun työnäsi.

Me luotamme, että Sinun siunauksesi kantaa meitä vaikeuksissa ja johdattaa sanoissa ja teoissa sinun tahtomaasi tietä.

Kirkasta itsesi meidän kauttamme lähimmäistemme hyväksi.

Aamen.

Luomakunta

*Kaikkivaltias Isä, kaiken Luoja,
me kiitämme sinua Kristuksen pelastustyöstä, ja uskoa synnyttävästä
sanastasi ja sakramenteistasi. Kiitos, että olet niissä läsnä ja niillä meitä
ravitset. Anna sanasi levitä kaikkialle ja kääntää ihmisten sydämet sinun
puoleesi. Siunaa seurakuntaamme ja koko kirkkoasi Pyhän Hengen
uudistavalla ja virvoittavalla läsnäololla.*

*Herra, sinä tiedät miten paljon maailmassa on ahdistusta, tuskaa,
epäoikeudenmukaisuutta ja rakkaudettomuutta. Anna meille viisautta,
tahtoa ja rohkeutta työskennellä sellaisen maailman puolesta, jossa vallitsee
rauha, turvallisuus, vapaus, oikeudenmukaisuus ja lähimmäisenrakkaus.
Siunaa oman maamme ja koko maailman johtajia ja päätöksentekijöitä
heidän vaativassa ja vastuullisessa työssään.*

*Pyhä Jumala, sinä olet antanut meille luomakunnan viljeltäväksi ja
varjeltavaksi. Emme ole kuitenkaan huolehtineet siitä elämällä sen kanssa
sopuinnassa, vaan ahneutemme ja itsekkyytemme vuoksi riistäneet sen
antimia, pilanneet ja tuhonneet. Herra, anna meille anteeksi, ja avaa
silmämme näkemään luomakuntasi pyhyys ja kauneus, ja ympäristömme
varjelemisen tärkeys. Anna meille viisautta huolehtia luomakunnastasi
niin, etteivät nykyisin tai tulevaisuudessa elävien lähimmäistemme elämisen
ehdot vaarannu. Ohjaa meitä kohtuulliseen elämäntapaan.*

*Herra, me tuomme eteesi kärsivät lähimmäisemme läheltä ja kaukaa.
Osoita huolenpitoasi sotien ja luonnonmullistusten uhreille, nälästä ja
väkivallasta kärsiville, sairaille ja syrjäytyneille, yksinäisille ja unohdetuille.
Ole lähellä kuolevia. Pyhä Jumala, anna meille auttamisen ja välittämisen
mieltä, sekä tahtoa ja voimia lähimmäistemme kärsimysten lievittämiseen.
Herra, meidän Jumalamme, kaiken hyvän antaja. Me ylistämme sinua
Jeesuksen Kristuksen kautta, joka sinun ja Pyhän Hengen kanssa elää ja
hallitsee aina ja ikuisesti.
Aamen.*

17. sunnuntai helluntaista

Jeesus antaa elämän

Liisa Seppänen

Miten rukoukset syntyivät?

Ensimmäinen esirukous nousee suoraan pikku pääsiäisen eli syksyn pääsiäisen evankeliumitekstistä (1. vuosikerta, Luuk. 7: 11–16). Koska teksti sisältää vahvaa kertovaa ainesta, siihen voi ”astua sisään” eläytymällä samaan tapaan kuin biblidraamassa tai meditaatiossa. Katse fokusoituu Jeesukseen. Mitä Jeesus tekee? Hän pysähtyy, näkee, säälii, menee viereen, koskettaa, nostaa ylös, antaa takaisin. Viivyn tekstin äärellä. Koetin kuulostella, mitkä yksityiskohdat alkoivat elää ja kutsua rukoukseen.

Esirukous siirtää Jeesuksen Nainin kaupungista suomalaisen seurakunnan todellisuuteen. Rukouksessa puhutaan suoraan Jeesukselle eikä esim. kolmiyhteiselle Jumalalle. Rukous pitäytyy evankeliumin antamiin elementteihin ja pyrkii niiden avulla syventämään kyseisen pyhän sanomaa. Samalla rakenteella voi laatia rukouksia lähes mistä tahansa evankeliumitekstistä. Tekstilähtöinen rukous ei aina kata kaikkia perinteisen esirukouksen aihepiirejä, mutta korjausliike syntyy itsestään kirkkovuoden kierrossa.

Toisessa esirukouksessa on kuusi rukoilijaa, jotka sytyttävät kuusi erilaista kynttilää. Tehtävät kannattaa jakaa lasten, nuorten ja aikuisten kesken, ja muokata rukous kunkin suuhun sopivaksi. Esirukous on hyvä aloittaa kiireettömästi (esim. ”Sytytämme nyt rukouskynttilöitä”), jotta lapsetkin ehtivät kiinnittää huomionsa rukousalttarin tai vastaavan suuntaan. Symboleihin perustava rukous sopii parhaiten pienehköön kirkkotilaan – isossa katedraalissa se hukkuu näköesteisiin ja synnyttää ainakin lapsissa turhautumista!

Esirukousta ja kynttilöitä varten varataan esim. pieni valkoisella liinalla peitetty pöytä kirkon etuosaan, ja rukoilijat asettuvat pöydän taakse rinnakkain. Tuohus, jolla kynttilät sytytetään, siirtyy kädestä käteen. Symbolisen toiminnan haaste on aina rytmi, oikea ajoitus. Rukoilijan kannattaa toimia kolmivaiheisesti ja tehdä vain yksi asia kerrallaan: 1. ”Sytytän kynttilän”. 2. Sytyttäminen, aikaa ja rauhaa liekin katsomiselle. 3. Sanallinen rukous. Ennen seuraavaa rukousta tulee olla vähän hiljaisuutta, jotta rukous ehtii laskeutua sydämiin. Hiljaisuus sopii katselemaan

rukoukseen parhaiten ja ylläpitää odotusta. Laulun käyttö tekisi kokonaisuudesta liian puuhakkaan.

Kolmas esirukous nousee rakkaudesta psalmien kirjaan ja sen rikkaaseen luontokuvastoon. Monessa psalmissa ihminen ”unohtuu” katselemaan jotakin luonnon ilmiötä. Se mitä silmät näkevät, muuttuukin sisäiseksi katseluksi, sydämen rukoukseksi. Esimerkki psalmista 42: ”Niin kuin peura janoissaan etsii vesipuroa, niin minä kaipaen sinua, Jumala.” Laitimani esirukous rakentuu samaan tapaan luontokuvien pohjalle: ”niin kuin – niin...” Ulkoinen ja sisäinen yhdistyvät.

Pikku pääsiäisen esirukouksessa ympäröivä vuodenaika pääsee kirkon seinien sisäpuolelle. Syksy saa näkyä, kuulua, tuntua, tuoksua – edes vähän. Vaikka rukouspyyntö kääntyykin inhimillisen elämän tarpeisiin, suurena turvallisena taustakuvana on Jumalan luomakunta. Emme ole täällä yksin, irrallaan muusta. Tiedotusvälineissä puhe luonnosta kärjistyy usein joko hyödyn tavoitteluun (esim. kaivokset) tai ahdistavaan syyllisyyteen (ympäristöongelmat). Kristityille luonto on jotain paljon enemmän: Jumala puhuu luomakunnassaan. Tarvitsemme avaria rukouksia, uusia tuulia tunkkaiseen itsetarkkailuumme... ”Luonto paras lääkit-sijä” – tässäkin asiassa?

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Jeesus, Vapahtajamme,

Sinä pysähdyit kerran matkallasi Nainin kaupunkiin. Mekin kaipaamme sinua tänne. Me rukoilemme sinun mielenlaatuasi kaikille, jotka on valittu johtamaan ja edistämään yhteistä hyvää tässä kaupungissa / kotiseudullamme. Jeesus, tule keskellemme!

Sinä kohtasit kaupungin portilla suuren hautajaissaaton. Meillä on aina kiire, olemme itsekkäitä ja kylmiä. Me tarvitsemme yhteisöllisyyttä ja lähimmäisenrakkautta. Jeesus, pysäytä meidät!

Sinä huomasit väkijoukon keskellä leskiäidin ja lohdutit häntä. Sinä näet tänäänkin hänet, joka itkee hiljaa tuskansa alla. Jeesus, avaa sydämemme!

Sinä herätit nuorukaisen kuolleista. Täällä nuoret ja vanhat uupuvat, tuhovoimat tekevät meissä työtään. Me huudamme sinua avuksi heidän kanssaan, jotka eivät jaksaisi elää. Jeesus, nosta meidät pystyyn!

Sinä annoit pojan takaisin äidilleen. Me kadotamme toisiamme kesken matkan. Hukkaamme sukupolvien väliset siteet, vieraannumme rakkaista ihmisistä. Jeesus, anna meidät takaisin toisillemme!

Sinua, kuoleman voittajaa, kaikki ihmiset ylistivät Nainin kaupungissa. Mekin ylistämme sinua tänään tässä kirkossa niin kuin kristityt ylistävät idässä ja lännessä, pohjoisessa ja etelässä. Vahvista kirkkoasi maailmassa. Jeesus, sinä joka elät ja hallitset yhdessä Isän ja Pyhän Hengen kanssa, täytä meidät ylösnousemuksen voimalla ja ilolla! Aamen.

Kaikenikäiset messussa

*Rakas Taivaallinen Isä,
tässä me olemme sinun edessäsi. Kuule meitä. Niin kuin kynttilöiden liekit syttyvät, niin rukoukset nousevat sinun puoleesi.*

1. Sytytän kastekynttilän.

*Me rukoilemme kaikkien kastettujen puolesta Kristuksen kirkossa. Varjele meissä aina uskon liekkiä. Täytä ilollasi kirkon työntekijät täällä ja lähetyskentillä.
Isä, kuule meitä.*

2. Sytytän punaisen kynttilän.

*Me rukoilemme kotikaupunkimme / kotiseutumme puolesta. Anna turvallinen koti jokaiselle ihmiselle. Anna rakkautta kaikille, pienille ja suurille.
Isä, kuule meitä.*

3. Sytytän sinivalkoisen kynttilän.

*Me rukoilemme kauniin kotimaamme puolesta, jonka saimme lahjaksi vanhemmilta sukupolvilta. Opetä meitä elämään täällä ihmisiksi, kunnioittamaan kaikkia ja puolustamaan heikkoja.
Isä, kuule meitä.*

4. Sytytän lyhtykynttilän.

*Me rukoilemme heidän puolestaan, jotka etsivät nyt turvaa elämän myrskyissä. Varjele toivon liekkiä. Valaise polku ja taluta eteenpäin.
Isä, kuule meitä.*

5. Sytytän hautakynttilän.

Me rukoilemme heidän puolestaan, jotka ovat lähellä kuolemaa.

Anna heille ja heidän hoivaajilleen sydämen rauha ja hiljainen luottamus sinuun.

Isä, kuule meitä.

6. Sytytän tuohuksen.

Me ylistämme Jeesusta, joka on ylösnousemus ja elämä. Me rukoilemme:

Anna meidän kohdata toinen toisemme ja poisnukkuneet rakkaamme taivaan kirkkaudessa. Ole kanssamme ikuisesti, Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Aamen.

Luomakunta

Rukouslause on virren 194 säkeistöstä 6.

Jumala,

Sinä olet luonut ihmeellisen maailman.

Tämä on kaikkien luotujesi yhteinen koti.

Sinulle soi luomakunnan ylistys kurkien huudossa,

syystuulen kohinassa ja kansasi kiitosvirissä.

Siunaa koko luomakuntaa.

Srk: ”Kaikessa katsella anna hyvyyttäsi, elää edessäsi.”

Sinä olet kaikkien ihmisten Isä.

Niin kuin Veljemme Jeesus kulki maan päällä,

niin me tahdomme kulkea ja pysähtyä,

kun lähimmäisen itku tai ilo koskettaa meitä.

Siunaa kaikki kohtaamiset alkavalla viikolla.

Srk: ”Kaikessa katsella anna hyvyyttäsi, elää edessäsi.”

Sinun on kaikki maa.

Niin kuin pellot, metsät ja puutarhat antavat tuoksuvan satonsa,

niin me tahdomme jakaa lahjojasi heidän kanssaan, joilla on vähemmän.

Siunaa ajan- ja rahankäyttöämme.

Siunaa diakoniaa, sosiaalityötä ja vapaaehtoistoimintaa.

Srk: ”Kaikessa katsella anna hyvyyttäsi, elää edessäsi.”

*Sinun ovat kaikki vedet.
Niin kuin valtameret yhdistävät mantereita,
niin me kaipaamme yhteyttä ja rauhaa kaikkien kansojen kanssa.
Siunaa ympäristötyötä ja rauhantyötä.
Siunaa heitä, joille on uskottu paljon valtaa ihmiskunnan perheessä.*

Srk: ”Kaikessa katsella anna hyvyttäsi, elää edessäsi.”

*Sinun ovat kaikki kasvit ja eläimet.
Niin kuin luomakuntasi huokaa lakastuessaan ja taipuu vuoden kiertoon,
niin me luotamme läsnäoloosi kaikissa elämänvaiheissa.
Siunaa lapsia, nuoria, aikuisia ja vanhuksia,
niin että juurumme sinuun niin kuin puut juurtuvat maaperään
ja pysymme sinussa kaikki elämämme päivät.*

Srk: ”Kaikessa katsella anna hyvyttäsi, elää edessäsi.”

*Sinun on taivas ja avaruus.
Niin kuin aurinko antaa elämän luomakunnalle,
niin Ylösnoussut Kristus antaa iankaikkisen elämän ihmiskunnalle.
Siunaa lähetystyötä ja kaikkea kirkon työtä.
Sinä, joka johdatat muuttolinnutkin kotiin,
johdata meidät perille Taivaan kotiin Jeesuksen Kristuksen tähden.
Aamen.*

Valvomisen sunnuntai

Valvokaa!

Mikko Paloniitty, Tiina Paloniitty, Pirjo Kantala

Miten rukoukset syntyivät?

Valvomisen sunnuntai herättää ajatuksen kristittynä elämisestä keskellä yhteiskuntaa. Monet asiat tuntuvat menevän huonompaan suuntaan ja kuitenkin meissä kaikissa elää paremman huomisen odotus. Sen voisi sanoa myös olevan Kristuksen tulemisen odotus oman elämän valaisijaksi. Nyt tässä elämämme hetkessä.

Eskatologisessa mielessä Kristus myös kerran tulee meille jokaiselle. Kenties yllättäen, silloin kun me heräämme aamuun, ikuiseen valoon.

Mieti, mitä pyhän teema tarkoittaa yleiskielellä

- esim. valvominen vs. yöllä unettomana valvominen
- jos mahdollista, anna tekemisellesi aikaa: rukouksen ei tarvitse syntyä työaikana, vaan sen voi antaa muhia
- mieti pyhän tekstejä omasta elämästäsi käsin; mitä ne tarkoittavat juuri sinulle
- kuulostele mitä kaikkea valvomisen teemasta nousee ajatellessasi eri-ikäisiä ihmisiä
- lähtöajatus on, että Kristus valvoo aina rakkaudesta ja luottamuksesta käsin, ja haluaa juuri tätä sydämen asennoitumista opettaa myös meille, kun me valvomme Hänen ja lähimmäistemme kanssa.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

*Pyhä Jumala,
maailma ympärillämme tuntuu toisinaan yhtä pimeältä
kuin marraskuinen aamuyö.*

*Me pyydämme voimia raskaalta tuntuvaan valvomiseen.
Me pyydämme voimia aamuyön tunteina voittavaan väsymykseen.
Me odotamme valonpilkahdusta, toivoa,
joka kantaisi meitä yhteisönä ja yhteiskuntana kohti hyvää,*

parempaa huomista.

*Auta meitä säilyttämään toivomme,
vahvista uskoamme ja rohkeuttamme jatkaa rukoustamme.*

*Auta meitä valppauteen oman elämämme ja oman valvomisemme suhteen.
Varjele minua keräämästä elämäni kaikenlaista turhaa,
joka vie huomion pois kaikkein tärkeimmistä asioista.*

*Auta elämään valppaana valvoen
ja oikeaan ja hyvään keskittyen;
odottamaan, Jumala, sinun valoasi.*

*Sinun turviisi jäämme yön pimeinä tunteina,
elämän pimeydessä ja maailman pimeydessä.
Kiitos, että sinä olet ikuinen valo.
Anna meidän kulkea sinun valossasi.
Sinun turviisi me jäämme, meidän Toivomme.
Aamen.*

Kaikenikäiset messussa

*Rakas Jeesus.
Kiitos, että saamme rukoilla.
Kiitos, että sinä kuulet rukouksemme.
Tule ja valvo kanssamme.*

*Sinä näet heidät, jotka valvovat pitkiä öitä
oman kipunsa ja läheisen kivun kanssa,
huolten ja paineiden kanssa.
Tule Herra seuraamme, vedä lähelle.
Tule ja valvo kanssamme.*

*Sinä tunnet niin läheltä lapsensa kanssa valvovat äidit ja isät,
rakkaansa kanssa valvovat omaishoitajat.
Tule Herra, anna huojennus, anna lepo.
Tule ja valvo kanssamme.*

*Laskemme sydämellesi aamuyön pitkiä tunteja valvovat vanhukset.
Tuo turvasi, tuo toinen ihminen yksinäisen lähelle.
Tule ja valvo kanssamme.*

*Suojele lasten herkkyyttä valvoa niin luontevasti sinun läheisyydessäsi.
Opeta tätä meille, avaa meissä luottamuksen väylä sinun kanssasi
valvomiseen, uudelleen ja uudelleen.
Tule ja valvo kanssamme.*

*Valvo rakkaudellasi kaikissa, jotka läheisyyttäsi nyt kaipaavat.
Valvo rakkaudellasi kaikissa, jotka eivät vielä läheisyyttäsi tunnista.
Rakas Jeesus, kaikkemme:
tule ja valvo kanssamme.
Aamen.*

Luomakunta

*Valvo, viljele, varjele – käskyjäsi kaikki.
Vapahtaja, kun tulet takaisin
mistä tilasta löydät
varjelukseemme uskotun:
järvet, pellot ja metsät,
ilmakehän ja meren aavan?*

*Kiitos heistä, jotka valppain silmin näkevät luomakuntasi tarpeet
ja osoittavat piittaamattomuutemme,
laiminlyöntimme tai väärät tekomme luontoa kohtaan.
Auta meitäkin avaamaan silmämme,
näkemään ja tiedostamaan asioiden tila.
Vahvista meitä, jotta jaksamme viisaasti valvoa valvovien kanssa.*

*Kiitos heistä, jotka luontoa kunnioittaen viljelevät maata,
jotta meillä olisi jokapäiväistä ruokaa.
Siunaa heidän arvokas työnsä ja ohjaa meitä näkemään lahjojesi arvo.
Auta meitä viljelemään myös hyvyyttä ja oikeudenmukaisuutta.
Anna rakkautesi kasvaa meissä ja suo sen sadon ruokkia ihmisiä
ympäri maailmaa.*

*Kiitos heistä, jotka varjelevat kaikkea elämää,
maassa, vedessä ja ilmassa,
lähellä ja kaukana.
Siunaa heidän ponnistuksensa ihmisten,
eläinten ja koko luomakunnan suojelemiseksi.*

*Auta meitä kaikkia myöätuntoon,
lempeyteen ja huolenpitoon kaikkia luotujasi kohtaan.*

*Jeesus Kristus, kiitos siitä, että olet kantanut kaiken syyllisyytemme.
Vapauta meidät valvoen toimimaan,
viljelemään ja varjelemaan
sinun maailmaasi ja valtakuntaasi.
Aamen.*

Pyhäinpäivä

Pyhien yhteys

Mika K.T. Pajunen

Miten rukoukset syntyivät?

Pyhäinpäivä on minulle rakas. Pidän pyhäinpäivän juhlavasta mutta lämpimästä hengestä, uskon perusasioiden äärellä olemisesta. Usko Jumalaan kantaa yli kuoleman rajan, me emme ole uskossamme yksin vaan osana sukupolvien ketjua, osana maailmanlaajuista, ajan ja paikan rajat ylittävää kirkkoa, jonka perustuksena ovat apostolit ja profeetat ja kulmakivenä itse Jeesus Kristus.

Pyhäinpäivän messu pitää kuitenkin sisällään monia, joskus vaikeastikin yhteen sovitettavia asioita. Ensimmäinen pyhäinpäivä ja muistokynttilän sytyttäminen rakkaan ihmisen kuoleman jälkeen on herkkä hetki. Sitä seurakuntalainen pyhäinpäivän messulta odottaa ja siinä kirkko voi häntä parhaiten palvella antamalla tilaa surulle ja muistamiselle, sanoittamalla elämän kokemusta, luomalla merkitystä tähän päivään ja tuomalla toivon Jumalan valtakunnasta ja ikuisesta elämästä.

Pyhäinpäivä ei kuitenkaan ole vain kaikkien sielujen vaan kaikkien pyhien päivä, jolloin muistetaan niitä ihmisiä, joiden elämässä kirkko on erityisellä tavalla tunnistanut ja tunnustanut Jumalan armollisen rakkauden. Tämä todistajien ketju tulee erityisesti esiin ensimmäisessä esirukouksessa, jossa käydään läpi uskon esikuvia ja todistajia aina Abrahamista ja Saarasta omiin edesmenneisiin rakkaisiimme. Idean tähän sain Englannin kirkon pyhien kiitoslitaniasta, jonka sovitin omaan kontekstiimme. (<http://www.churchofengland.org/media/41160/tsalltsadv.pdf>)

Tällaisen muistolitanian suhteen tulee olla erityisen herkkä sille, keitä listassa on mukana ja keitä siinä *ei* ole. Paikalliset olosuhteet huomioon ottaen on hyvä muistaa myös niitä, jotka on perinteisesti unohdettu. Muun muassa juuri siksi oheisessa litaniasa on mukana sekä naisia että miehiä ja eri kirkkokuntien pyhiä. Messun suunnittelussa on hyvä muutoinkin pysähtyä miettimään, miten otamme huomioon ne, joiden rakkaat ja pyhät ovat kaukana ja meille tuntemattomia.

Jos kirkkovuoden mukainen litania oli minulle luonteva tapa, tuotti toimituskunnan toive kahden muun esirukouksen sovittamisesta kaikenikäisten messuun ja luomakuntateemaan paljon enemmän työtä. Vierailu Englannin kirkon sivustolla *Going for Growth – Transformation for children, young people, and the Church*

helpotti kaikenikäisten kanssa, koska löysin sieltä mielenkiintoisen päivän evankeliumin autuaaksijulistuksen parafrasoin, josta sain idean kaikenikäisten esirukoukseen. (http://www.going4growth.org.uk/growth_through_the_year/saints_and_special_days/all_saints_day)

Luomakuntateeman suhteen taas lähdin liikkeelle Roomalaiskirjeen 8. luvun jakeista 18-30, jotka liittävät luomakunnan kaipauksen Jumalan lasten ilmestymiseen, ja liitin tähän päivän Uuden testamentin tekstien taivaallisen Jerusalemin ja uuden luomisen tematiikan. Näin sekä luomakunnan osuutta korostava että kaikenikäisten messuun tarkoitettu esirukous ovat eräänlaisia päivän lukukappaleiden parafraseja, mikä kannattaa ottaa huomioon messun kokonaisuutta suunniteltaessa.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Tämän muistolitanian pyhien lista on melko pitkä – seurakunnan jumalanpalvelukseen sovellettaessa kannattaa suorittaa valintaa. Vierasperäisten nimien lausumista kannattaa harjoitella etukäteen, erityisesti jos lukemisessa avustaa seurakuntalaisia. Osana rukoukseen valmistautumista kannattaa myös perehtyä siihen, keitä ovat rukouksessa mainitut henkilöt: seurakuntalaisetkin saattavat kiinnostua aiheesta kysymään.

Kaikkien pyhien ja kaikkien sielujen kiitos- ja muistolitania.

Pyhien muistosta voidaan valita kuhunkin jumalanpalvelukseen sopiva valikoima.

Rukous voidaan jäsentää vuororukouksella:

L Herra, kuule rukouksemme,

S liitä meidät kansaasi ja johda meitä.

*Rukoilkaamme Jumalaa,
joka kokoaa meidät kaikista kansoista ja kielistä omaksi kansakseen.
Kiittäkäämme häntä hänen ihmeellisistä teoistaan ja kaikista niistä,
jotka ovat todistaneet hänestä ennen meitä.*

*Me kiitämme sinua, pyhä kolmiyhteinen Jumala,
kaikista niistä, jotka ovat sinusta todistaneet:
uskon esivanhemmistamme Abrahamista ja Saarasta
sekä kaikista, jotka lupauksiisi luottaen vaeltavat kohti tuntematonta;*

*petollisesta nuoremasta veljestä Jakobista
sekä kaikista omaa ansiottaan uskon esikuviksi tulleista;
lainantaja Mooseksesta ja pappi Aaronista
sekä kaikista, jotka johtavat kansaasi vapauteen ja uuteen elämään;
kansansa pelastajista Esteristä ja Deborasta
sekä kaikista, jotka rohkeasti vastaavat kutsuusi;
Hannasta ja Ruutista sekä kaikista,
jotka uskollisuudellaan ja rakkaudellaan
todistavat sinun uskollisuudestasi;
Jesajasta, Johannes Kastajasta ja kaikista profeetoista
sekä kaikista, jotka omaa etuaan laskelmoimatta puhuvat totta;*

*Autuaasta Neitsyt Mariasta, meidän Herramme ja Jumalamme äidistä
sekä kaikista, jotka alttiisti vastaavat kutsuusi;
Andreaasta, Johanneksesta ja ensimmäisistä opetuslapsista
sekä kaikista, jotka kaiken muun hyläten seuraavat sinua;
Maria Magdalenasta, Salomesta ja Mariasta, ylösnousemuksen
ensimmäisistä todistajista sekä kaikista, jotka sinusta todistavat;*

*Pietarista ja Paavalista
sekä kaikista apostoleista, jotka julistivat evankeliumia juutalaisille
ja kaikille kansoille; Barnabaasta, Silaksesta ja Timoteuksesta
sekä kaikista, jotka rohkaisevat ja tukevat kestäämään uskossa;
Evankeliumin kirjoittajista sekä kaikista,
jotka julistavat uskoa tuoreesti omassa ajassaan;*

*Ambrosiuksesta, Augustinuksesta, Gregoriuksesta ja Hieronymuksesta
sekä kaikista, jotka kamppailevat evankeliumin totuuden puolesta;
Basileuksesta, Gregorius Nazianzilaisesta, Athanasiuksesta ja
Johannes Khrysostomoksesta sekä kaikista,
jotka auttavat meitä syvemmin katselemaan
Kristuksen salaisuutta; Kyprianuksesta, Antoniuksesta ja Efraimista
sekä kaikista, jotka johtavat kirkkoa uusilla kuuliaisuuden teillä;*

*Stefanoksesta, Agnesista, Luciasta ja koko marttyyrien suuresta joukosta
sekä kaikista, jotka ovat rakkautesi tähden kohdanneet kuoleman;*

*Benediktuksesta, Dominikuksesta ja Fransiskuksesta
sekä kaikista, jotka elävät yhteisössä sinun kunniaksesi
ja maailman palvelukseksi;
Birgitasta, Hildegardista, Juliana Norwichlaisesta ja Avilan Teresasta
sekä kaikista jotka uudistavat näkymme sinusta;*

*Henrikistä, Eerikistä, Sergeistä ja Hermannista
sekä kaikista, jotka ovat tuoneet uskon meidän maahamme ja kaikkialle
maailmaan;*

*Martin Lutherista, Phillip Melancthonista,
Jean Calvinista ja Ignatius Loyolasta sekä kaikista,
jotka ovat kutsuneet kirkkoa katumukseen ja uskon uudistukseen;
Mikael Agricolasta, Olaus Petristä ja Hemminki Maskulaisesta
sekä kaikista, jotka ovat auttaneet meitä kiittämään ja
ylistämään sinua omalla kielellämme;*

*Liisa Eerikintyttärestä, Paavo Ruotsalaisesta,
Fredrik Gabriel Hedbergistä ja Lars Levi Laestadiuksesta
sekä kaikista, jotka ovat kutsuneet meitä herätykseen ja pyhään elämään;*

*Dietrich Bonhoefferistä, Edith Steinistista,
Pavel Florenskijstä ja Óscar Romerosta sekä kaikista,
jotka maksoivat äärimmäisen hinnan uskostaan viime vuosisadan vainoissa;*

*Oman aikamme marttyyreista ja rauhantekijöistä
sekä kaikista, jotka loistavat kirkkaina lamppuina pimeyden keskellä;
Kaikista uskonesikuvista ja kilvoittelijoista,
joiden todistuksen vain sinä tunnet;
Kaikista jotka olet antanut elämäämme todistamaan sinun
rakkaudestasi ja pyhydestäsi.*

*Heistä kaikista me kiitämme sinua Pyhä Jumala ja
pyydämme sinua siunaamaan meitä,
että heidän tavoin antaisimme koko elämämme pyhäksi
ja otolliseksi uhriksi sinulle.
Me pyydämme ja rukoilemme, katso meidän puoleemme
ja laske Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden pyhiesi joukkoon
myös omat rakkaamme, joiden puolesta nyt rukoilemme:*

nimien lukeminen ja muistokynttilöiden sytyttäminen

*Anna rauha palvelijoillesi kaikkien pyhien kanssa siellä,
missä ei enää ole kuolemaa, ei murhetta, valitusta, eikä vaivaa
vaan iankaikkinen elämä sinun luonasi, oi Jumala,
ja lohduta meitä ikuisen elämän ja iloisen jälleennäkemisen toivolla.
Tätä pyydämme Poikasi Jeesuksen Kristuksen kautta, joka yhdessä sinun ja
Pyhän Hengen kanssa elää ja hallitsee aina ja ikuisesti. Aamen.*

Kaikenikäiset messussa

Keitä meidän seurakunnassamme voisi muistaa esirukouksessa Jeesuksen autuaaksi julistusten (Matt. 5:1-12) hengessä?

*Rakas taivaallinen Isä,
Me rukoilemme sinua kaikkien niiden kanssa, joita Jeesus kutsui autuaiksi.
Siunaa kaikkia hengessään köyhiä ja anna meille heidän kanssaan sinun
valtakuntasi.
Siunaa murheellisia, ja anna meille heidän kanssaan sinun lohdutuksesi.
Siunaa kärsivällisiä, ja anna meille heidän kanssaan taivas kotimaaksi.
Siunaa niitä, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano, ja anna meidän
heidän kanssaan tulla kylläiseksi sinun pyhydestäsi.
Siunaa niitä, jotka ovat toisille armollisia, ja anna meille heidän
kanssaan anteeksi.
Siunaa niitä, jotka ovat puhdassydämisii, ja anna meidän heidän
kanssaan nähdä sinut.
Siunaa rauhantekijöitä, ja pidä meidät heidän kanssaan sinun lapsinasi.
Siunaa niitä, joita sinun tähtesi kiusataan, ja tuo meidät heidän kanssaan
taivasten valtakuntaan.
Siunaa meitä kaikkien pyhien kanssa; anna meille heidän kanssaan suuri
ilo ja riemu jo nyt täällä maan päällä ja kerran taivaassa, jossa sinä
hallitset ikuisesti. Aamen.*

Luomakunta

*Jumala, Isämme,
sinun kunniasi on loistanut lampun tavoin pyhiesi elämässä. He taipuivat
katoavaisuuden alaisuuteen, mutta sinä annoit heille toivon, että koko
luomakunta kerran pääsee pois katoavaisuuden orjuudesta Jumalan lasten
vapauteen ja kirkkauteen. Tätä me odotamme; kuule huokauksemme, kun
rukoilemme sinua. Vahvista meitä Hengelläsi, että puhuisimme oikein ja
sinun tahtosi mukaisesti kaikkien pyhien ja koko maailman puolesta.*

*Me rukoilemme sinua pyhän kirkkosi puolesta. Anna pyhien todistuksen
vahvistaa meitä uskossa Kristukseen. Liitä meidät itseesi ja toinen
toisiimme. Opetä meitä tuntemaan vastuumme perheesi jäsenenä,*

samana kansana pyhien kanssa, ja tunnistamaan toisten ihmisten ja koko luomakunnan pyhyys. Korjaa kuvasi meissä.

Anna meille evankeliumin ilo ja altis sydän todistaa siitä sanoin ja teoin. Siunaa kirkkosi lähetystä ja palvelua täällä ja kaikkialla. Siunaa kaikkia joille on uskottu valtaa. Anna meille ja kaikille päättäjille vastuuntuntoa viljellä ja varjella sinun hyvää luomakuntaasi. Näytä meille pyhät kasvosi kärsivissä lähimmäisissämme ja murra meidän kovuutemme. Osoita meille oma paikkamme sinun maailmassasi ja opeta meitä jakamaan iloiten omastamme niiden kanssa, joilta jotakin puuttuu.

Anna valtakuntasi murtautua jo nyt keskellemme. Juota janoiset elämän veden virrassasi, ruoki nälkäiset elämän puun hedelmillä, anna kansoille terveys sen lehdistä. Vapauta koko luomakuntasi synnin kirouksen kahleista.

Me rukoilemme sinua omien rakkaistemme puolesta. Ota läheisempään yhteytesi ne, joiden puolesta nyt rukoilemme:

nimien lukeminen ja muistokynttilöiden sytyttäminen

Anna Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kirkkauden loistaa meille ja valaista kaikki vaiheemme. Muuta meidät armossasi hänen kaltaisekseen ja liitä pyhien yhteyteen, elämän pyhiinvaellukselle sinun kirkkauteesi. Sinulle kuulukoon kautta sukupolvien ylistys ja kirkkaus, viisaus, kiitos, kunnia, valta ja voima, aina ja ikuisesti! Aamen.

Perheen sunnuntai

Perhe, Jumalan luomislahja

Mari Torri-Tuominen

Perheen sunnuntain esirukouksessa on luontevaa käyttää monipuolisesti laulua, kuvia, liikettä, ääntä ja kosketusta. Paikalliset aiheet, sekä rukoukset kastettujen, vainajien ja avioliittoon aikovien puolesta voi sopivalla tavalla liittää eri rukousten tekstiosioihin.

Miten rukoukset syntyivät?

Perheen sunnuntain rukoukset ovat poimintoja Mari Torri-Tuomisen ja Anita Ahtiaisen kokoamasta lapsille suunnatusta jumalanpalvelusmateriaalista.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Lauluun ja rukoukseen voi liittää myös liikettä tekstiä seuraten.

Rukouslauluna on ”Valonsäde”, sanat Hannele Huovi (Lasten virsi 2012, Lasten Keskus).

Rukous

*Kerran Jeesus sanoi: Minä olen maailman valo, hän joka seuraa minua,
ei kulje pimeässä vaan hänellä on elämän valo.
Sytytetään kynttilä.*

*Kiitos lapsista, aikuista, sinusta ja minusta. Kiitos varpaista ja jaloista.
Rukoilen, että osaan kulkea myös niiden luo, jotka kaipaavat ystävää.*

Laulu:

*”Minulla on valoa varpaissa, siellä se valo liikkuu.
Näin kun heilutan varpaita, valonsäde keikkuu ja kiikkuu.”*

*Jeesus, sinut tunnetaan siitä, että huomasit erityisesti lapset.
Otit lapsia syliin, laitoit käden heidän päälleen ja siunasit heitä.
Me rukoilemme kaikkien maailman lasten puolesta.*

*Johdata heidän luokseen hyviä, turvallisia ihmisiä,
jotka pitävät heistä huolen.
Kiitos sormista ja käsistä. Anna myös minun käsieni siunata,
taputtaa iloisia rytmejä ja vilkuttaa kavereille.*

Laulu:

*”Minulla on valoa sormissa, siellä se valo liikkuu.
Näin kun heilutan sormia, valonsäde keikkuu ja kiikkuu.”*

*Jeesus, sinä olet meidän hyvä ystävämmme.
Kiitos tästä sunnuntaista, pyhäpäivästä,
jolloin saamme yhdessä maailman miljoonien kristittyjen
kanssa laulaa iloisia lauluja sinusta.
Kiitos yhteydestä. Kiitos ehtoollisesta, sinun ateriasiasi.
Auta meitä jakamaan yhteistä leipäämme kaikille.
Jeesus, siunaa meitä, kun kasvamme.
Anna voimaa ja rohkeutta, anna hyvä sydän.*

Laulu:

*”Minulla on valoa vatsassa, siellä se valo liikkuu.
Näin kun heilutan vatsaani, valonsäde keikkuu ja kiikkuu.”*

*Jeesus, kiitos silmistä joilla voin katsoa ihmisiä ympärillämme.
Suoja ja varjele meitä suruissa.
Auta silmämme huomaamme toistemme hätä.
Ole kanssamme ilossa ja naurussa,
levitä kauttamme valonsäteitä maailmaan.*

Laulu:

*”Minulla on valoa silmissä, siellä se valo liikkuu.
Näin kun katselen sinua, valonsäde keikkuu ja kiikkuu.”*

Kiitos Jeesus valosta. Aamen.

Kaikenikäiset messussa

Rukouslauluna voi käyttää esimerkiksi seuraavia lauluja (Lasten virsi 2012, Lasten Keskus):

Kuuntelen, on aivan hiljaista. Rukoilen, Jumala on lähellä.
(Annika Koivula, Mari Torri-Tuominen)

Kuulethan, Herra, kun rukoulen. Kuulethan, Herra, kun rukoulen.
(Lasten virsi 2012 toimituskunta)

Rukous

Rukoilemme yhdessä.

Soitetaan triangelia kolme kertaa.

Rukouslaulu.

Kiitän sinua, hyvä Jumala, Taivaan Isä.

Kiitos kodista ja perheestä.

Kiitos tästä päivästä.

Kiitos leikeistä ja kavereista.

Soitetaan triangelia kolme kertaa.

Rukouslaulu.

Pyydän sinulta, hyvä Jumala, Taivaan Isä.

Auta silloin kun itkettää.

Auta silloin kun pelottaa.

Auta kaikkia maailman lapsia.

Soitetaan triangelia kolme kertaa.

Rukouslaulu.

Siunaa meitä, hyvä Jumala, Taivaan Isä.

Siunaa ja anna iloa meille kaikille.

Siunaa ja anna rauhaa meille kaikille.

Siunaa ja varjele meitä kaikkia.

Soitetaan triangelia kolme kertaa.

Rukouslaulu.

Hyvä Jumala, kiitän sinua.

Hyvä Jumala, pyydän sinulta.

Hyvä Jumala, siunaa meitä.

Aamen.

Esirukous sormirukouksena:

Rukoilemme siten, että otamme kiinni sormesta,

ja rukoilemme sen kohdalla tiettyjä asioita.

Rukoilemme ja teemme yhdessä:

Tartun kiinni peukalooni.

Rukoilen minulle rakkaimpien ihmisten puolesta.

*Tartun etusormeeni, ja rukoilen niiden ihmisten puolesta,
jotka pitävät huolta toisista:
äidit, isät, lääkärit, opettajat, papit, poliisit,
palomiehet, hoitajat ja kaikki muutkin.*

*Tartun keskisormeeni, ja rukoilen kaikkien johtajien puolesta:
presidentin, hallituksen, eduskunnan ja kaikkien
jotka tekevät päätöksiä toisten puolesta.*

*Tartun nimettömään sormeeni, ja rukoilen kaikkien heikkojen puolesta:
köyhien, sairaiden, kodittomien, lasten ja kaikkien pienten puolesta.*

*Tartun pikkusormeeni, ja rukoilen itseni ja omien asioideni puolesta.
Aamen.*

Sormirukouksen voi myös laulaa kaikulauluna virren 494 (*Luoja enkeleineen*) sävelellä. Kaikulaulussa esilaulaja laulaa ensin säkeen kerrallaan ja seurakunta toistaa sen samalla tavalla.

1. *Jeesus siunaa kaikkia rakkaitani,
siskoja ja veljiä, isää, äitiä. (peukalo)*
2. *Jeesus siunaa auttajat, töiden tekijät.
Pidä huolta heistä, anna rohkeutta. (etusormi)*
3. *Jeesus, siunaa johtajat, kansat maailman.
Pidä huolta kaikista, anna viisautta. (keskisormi)*
4. *Jeesus, siunaa köyhimmät lapset maailman.
Pidä huolta sairaista, anna lepoa. (nimetön)*
5. *Jeesus, siunaa minua, koko elämää.
Pidä huolta minusta, anna iloa. (pikkurilli)*

Esirukous kaikurukouksena.

Esirukous voidaan toteuttaa myös kaikurukouksena. Kaikurukouksessa esilukija rukoilee ensin lauseen kerrallaan ja seurakunta toistaa sen samalla tavalla.

Rukoilemme.

Kiitos lapsista.

Kiitos äidistä.

Kiitos isästä.

Kiitos perheestä.

Siunaa ja varjele meitä.

Kiitos kavereista.

Kiitos leikeistä.

Kiitos luonnosta.

Kiitos eläimistä.

Siunaa ja varjele meitä.

Kiitos ruoasta.

Kiitos kodista.

Kiitos vaatteista.

Kiitos tästä päivästä.

Siunaa ja varjele meitä.

Aamen.

Esirukous vauvakirkkoon

Rukoilemme puhuen ja laulaen, keinutellen ja hoivaten.

Kuule rukouksemme hyvä Jumala.

Laulamme sinulle yhdessä:

Laulu:

”Minä olen ihme, minä olen ihme, minä olen suuri ihme.

Minä olen ihme, minä olen ihme ja kiitän sinua siitä.”

Kiitos elämän ihmeestä. Kiitos vauvoista, tytöistä ja pojista.

Anna heille sitä kaikkea hyvää mitä toivomme ja rukoilemme.

Laulamme sinulle yhdessä:

Laulu:

*"Minä olen ihme, minä olen ihme, minä olen suuri ihme.
Minä olen ihme, minä olen ihme ja kiitän sinua siitä."*

Kiitos äideistä ja isistä, hoitajista ja hoivaajista.

Anna heille voimia ja jaksamista pitää pienistä huolta.

Kiitos muista sisaruksista.

Laulamme sinulle yhdessä:

Laulu:

*"Minä olen ihme, minä olen ihme, minä olen suuri ihme.
Minä olen ihme, minä olen ihme ja kiitän sinua siitä."*

Kiitos kasteesta ja sen antamasta elämän ihmeestä.

*Anna Jeesuksen valon ja Pyhän Hengen yhteyden olla kanssamme
joka päivä.*

Laulamme sinulle yhdessä:

Laulu:

*"Minä olen ihme, minä olen ihme, minä olen suuri ihme.
Minä olen ihme, minä olen ihme ja kiitän sinua siitä."*

Rukouksen toteutus:

- Rukouslauluna on *"Minä olen ihme"* (Kirkkomuskari –virikeaineisto 2010, Lasten Keskus).
- Laulun voi laulaa myös muodossa: *"Sinä olet ihme, sinä olet ihme, sinä olet suuri ihme. Sinä olet ihme, sinä olet ihme ja kiitän Jumalaa siitä"* ja vanhemmat voivat lausua oman lapsensa nimen aluksi.
- Laulun voi laulaa myös muodossa: *"Tytöt ovat ihme/Pojat ovat ihme/Vauvat ovat ihme"* jne.
- Lauluun voi ohjata myös hyräilyllä ja läheisyydellä, sylittelyllä.

Luomakunta

*Hyvä Jumala, koko maailman Luoja.
Kiitos valosta, ilmasta ja vedestä.
Valosta kasvamme, ilmaa hengitämme ja vettä juomme.
Laulu.*

*Kiitos maasta ja mullasta, hiekasta ja kivistä,
nurmikosta ja sammaleesta.
Maa antaa meille leipää,
kiven päälle rakennamme talot
ja nurmikko kutsuu meidät juoksemaan.
Laulu*

*Kiitos mehiläisistä, perhosista, linnuista.
Mehiläiset ruokkivat kukkamme,
perhokset kertovat keväästä ja linnut kaukaisista maista.
Laulu*

*Kiitos kissoista ja koirista, kanoista ja lehmistä, karhuista ja leijonista.
Eläimet välittävät meille iloa ja hellyyttä, mutta myös kananmunia ja maitoa.
Suuret petoeläimet muistuttavat meitä suuresta, ihmeellisestä maailmasta.
Laulu*

*Kiitos, että olet luonut myös minut, meidät ihmiset.
Kiitos silmistä, kiitos korvista, kiitos käsistä ja jaloista.
Kiitos sydämestä, joka sykkii.
Laulu*

*Kiitos, kun saamme jättää nämä asiat sinulle.
Aamen.*

Rukouksen toteutus:

Rukouslauluna voi olla esimerkiksi laulun ”*Viljele ja varjele*” kertosäe (Lasten virsi 2012, Lasten Keskus):

Viljele ja varjele, saimme kerran tehtävän.

Viljele ja varjele, meitä käski Hän.

(Ilona Nyman)

- Lauluun voi liittää huivien heiluttelun
- Laulun kolmijakoisuuden voi hyödyntää, ja ohjata vanhempia kei-
nuttelemaan lasta sylissään tai vierellään

Tai ”*Luonnonsuojelulaulun*” kertosäe (Lasten virsi 2012, Lasten Keskus):

Katsellaan, kuunnellaan, Luojan viisautta.

Suojellaan, varjellaan luonnon puhtautta.

(Heini Kataja-Kantola)

- Lauluun voi liittää leikin, jossa kuvataan liikkein laulun sanoja:
katsellaan – käsi otsalla katsellaan ympärille
kuunnellaan – käsi korvalla kuulostellaan
Luojan viisautta – nostetaan kädet rauhallisesti ylös ja lasketaan alas
suojellaan – kädet oman itsen ympärillä
varjellaan – kädet kaverin hartioille
luonnon puhtautta – taputukset

Tähän rukoukseen sopivat hyvin myös esim. datatykillä heijastetut kuvat aiheista.

Luomakunnan sunnuntai

Vastuu luomakunnasta

Satu Kreivi-Palosaari ja Saija Kronqvist

Nämä luomakunnan sunnuntain esirukoukset ovat luonteeltaan meditatiivisia, mietiskeleviä. Ne kaipaavat ympärilleen tilaa ja aikaa – kiireettömyyttä, rauhaa ja hiljaisuutta. Esirukousta voi olla myös se, että ikään kuin todetaan oma tila, ja ollaan juuri sellaisena Jumalan edessä.

Paikallisten aiheiden liittäminen näihin rukouksiin voi olla vaikeaa, samoin kuin rukousten kastettujen, vainajien ja avioliittoon aikovien puolesta. Niiden ääneen lausuminen muutaman johdantosanan kanssa ja niitä seuraava rukoushiljaisuus voi olla toimiva ratkaisu. Esimerkiksi:

Muistamme vainajia NN ja NN ja heidän surevia läheisiään.

Siunaa kastettuja NN ja NN ja heidän läheisiään.

Siunaa avioliittoon aikovia NN ja NN ja heidän yhteistä elämäänsä.

Miten rukoukset syntyivät?

Aloitimme esirukousvalmisteluprosessin toukokuussa. Kävimme luomakunnan sunnuntain tekstejä läpi rukoustyöskentelyllä kolmella eri tapaamisella. Tapasimme ensimmäisen kerran Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin kirjastohuoneessa. Tekstinä oli Ihminen paratiisissa (1. Moos. 2: 4-9, 15-17). Aluksi luimme tekstin useaan kertaan läpi. Tunnin rukoushiljaisuuden jälkeen kumpikin kirjoitti rukoushiljaisuudessa esiin nousseita asioita itselleen ylös, ja vuorollamme kerroimme havainnoistamme toisillemme. Päätimme rukoushetken virteen 470 ”*Kirkkaat riemun äänet soivat*”, joka tuli myös lopulliseen *Luomisen lahja* -esirukoukseen rukoushuokaisuksi.

Toisella tapaamisella lähdimme kesämökille. Oli kesäkuun sateinen ilta ennen juhannusta. Tekstinä oli Joelin kirjasta 2:21-24. Luonto puhutteli voimakkaasti. Rukousmietiskelyn jälkeen kirjoitimme kumpikin myös rukoustekstin, joka oli myöhemmin aineistona, kun Satu kirjoitti rukouksia. Rukous sai nimekseen *Kas-tepisara*. Se on rukouksista kaikkein lyysisin, ja sopii rakenteensa vuoksi parhaiten yhden ihmisen lukemaksi.

Kolmas tapaaminen sovittiin Oulun tuomiokirkkoon elokuisena aamupäivänä. Samalla oven avauksella kanssamme kirkkoon astui ryhmä ekaluokkalaisia opettajineen ja ohjaajineen. He kiersivät kirkkoa oppaan johdolla. Olimme ennalta päättäneet keskittyä kaikenikäisten rukoukseen ja tekstiksi valikoitui Kolossalaiskirjeen 1:12-20, jossa puhutaan perintöosastamme valon valtakunnassa. Lasten läsnäolo kirkkotilassa toi *Valon perilliset* -rukoukseen eri-ikäisten äänet ja seurakunnan moninaisen todellisuuden. Lapsiryhmän lähdettyä rukoushiljaisuutemme keskelle tuli työntekijä, joka äänekkäästi selvitti ristiriitatilannetta puhelimeen. Äänimaisema muuttui ihmisten vaihtuessa.

Havainnot, joita teimme, eivät voineet olla vaikuttamatta rukouskokemukseen, ja tämän rukouksen keskuksena onkin Kristuksen seurakunta, vaeltava kansa, joka etsii tietään eteenpäin Jumalan johdatuksessa.

Rukoukset kirjoitti TM Satu Kreivi-Palosaari tapaamisistamme kootun aineiston perusteella. Sadulla on toimittajatausta ja hän on kirjoittanut useita rukous- ja runokirjoja sekä sanoittanut lauluja ja messuja. Sovimme työnjaosta, jotta rukouksissa säilyy ilmaisuuden eheys.

Rukoukset ovat tuoreita, elämänmakuisia ja niin konkreettisia, että niihin voi samaistua omien elämänkokemusten kautta. Ilmaisussa pyrittiin pois yleistävästä ja etäännyttävästä rukouksesta, jota toisinaan vaivaa kuivakkuus. Dogmaattisia asioita lähestyttiin tuorein sanakääntein – niinpä rukouksissa on mukana niin sovitus, eskatologia kuin etiikkakin.

Esirukoukset ovat syntyneet neljän kuukauden prosessin aikana rukousmietiskelyn tuloksena. Ne siis itse kantavat hiljaisuuden ja pysähtymisen maailmaa. Niissä on vahva läsnäolon tuntu. Tuoreella ilmaisulla haluttiin muistuttaa kuulijaa siitä, että Jumala on läsnä juuri tässä jumalanpalvelustilanteessa, juuri tämän seurakunnan keskellä, tässä on kairos-hetki.

Esirukoukset ovat luonteeltaan erilaisia. Koimme tärkeäksi antaa niille nimet ja kuvata johdannossa, miten rukoukset ovat syntyneet. Johdanto auttaa jumalanpalveluksen toimittajia arvioimaan, millaisiin tilanteisiin rukoukset voisivat sopia. Rukouksissa on käytetty lyyristä ilmaisutapaa, jonka vuoksi niiden lukeminen vaatii tiettyä pysähtymistä ja keskittymistä. Sen vuoksi ne toimivat myös muissa tilanteissa. Esirukoustekstejä voidaan käyttää myös Raamatun lukemisen yhteydessä mietiskelyteksteinä.

Pyhän teemat, lukukappaleet, evankeliumit

Virren 470 alku rukousjohdatuksena, lopussa 1. säkeistö kokonaan. Virsi on valittu luomaan kontrastia esirukouksen maailmaan. Rukoushuokauksena lauletaan virren alkusäettä, mutta rukouksen lopussa ensimmäinen säkeistö lauletaan kokonaan, jolloin se kokoaa rukouksessa esiin nousseet teemat. Esirukous on olemukseltaan kiitosrukousta.

Luomisen lahja

Kirkkaat riemun äänet soivat, tänään sydämessäni.

*Herra, sinä olet kaiken Luoja,
synnyttät uuden, lahjoitat kasvun.
Maa pulppuaa vettä, tuuli puhalttaa,
tulee aamu, tulee ilta,
minut – ihmisen – sinä asetit vastuuseen.
Kuokkimaan, kylvämään, korjaamaan satoa.
Kasvu on hidasta, Isä, olen huono odottamaan.
Auta meitä selviytymään valtavasta tehtävästämme.
Rukoilemme tänään kaikkien niiden
ihmisten puolesta, jotka hoitavat eläimiä, viljelevät maata,
kasvattavat kukkia, huolehtivat metsästä, tekevät työtä puhtaiden
jokien, järvien ja merten puolesta, osallistuvat ilmastotalkoisiin ja Herra,
näkevät sinun luomistyösi sielläkin, missä pahuus näyttää vieneen vallan.*

Kirkkaat riemun äänet soivat, tänään sydämessäni.

*Herra, sinä puhalsit ihmisen sieraimen elämän henkäyksen,
sinun sylissäsi me kerran henkäisimme viimeisen kerran.
Kiitos Jumala, että sinä teet työtäsi kaikkialla. Yötä, päivää.
Rukoilemme tänään kaikkien niiden
ihmisten puolesta, jota työskentelevät synnytyssairaaloissa,
saattohoitokodeissa, terveyskeskuksissa, ambulansseissa, teho-osastoilla,
sairaaloissa, vanhainkodeissa, neuvoloissa, krematoriossa,
hautausoimistoissa ja kaikkialla,
joissa syntymän ihme ja
kuoleman tuska ovat läsnä joka päivä.
Rakas Isä – sinä itse olet syntyvien ja kuolevien lähellä.
Sinä annat elämän ensimmäisen ja viimeisen henkäyksen.
Siunaa kaikkia kärsiviä ihmisiä.*

Kirkkaat riemun äänet soivat, tänään sydämessäni.

*Jumala, me rukoilemme, että
opetat meille nöyryyttä luontoa kohtaan.*

*Sinä loit ensin luomakunnan, sitten vasta ihmisen.
Me emme tulleet ensin, me emme luoneet mitään.
Sinä lahjoitit meille hedelmiä elämänpuusta, mutta
me halusimme päästä käsiksi tietoon.
Auta meitä ymmärtämään, että syvimmiltään elämä on
vastaanottamista.
Me rukoilemme itsemme ja lähimmäistemme puolesta,
armahda, kun elämänlahja pelottaa,
armahda, kun haluamme paeta kiitollisuudesta oikeassa olemiseen.*

Kirkkaat riemun äänet soivat, tänään sydämessäni.

*Herra, sinä itse sanot:
Älkää pelätkö, pellot, älkää pelätkö, metsän eläimet!
Sinä sanot, Siionin lapset, iloitkaa ja riemuitkaa.
Kiitos, että me saamme tänään sulkea rukouksiimme
kaikki ne asiat, jotka meitä pelottavat,*

(pieni rukousiljaisuus)

kaikki ne ihmiset, joista olemme huolissamme,

(pieni rukousiljaisuus)

Ihmiset, joita rakastamme,

(pieni rukousiljaisuus)

ja kaikki ne ihmiset, jotka tuntuvat meistä vaikeilta.

(pieni rukousiljaisuus)

*Suljemme rukouksiimme
kaikki ne eläimet, jotka ovat meille tärkeitä,*

(pieni rukousiljaisuus)

kaikki ne luonnon alueet ja paikat, jotka juuri nyt ovat vaarassa.

(pieni rukoushiljaisuus)

*Kirkkaat riemun äänet soivat
tänään sydämessäni.
Muistot kiitosmielen toivat,
niistä kiitän nöyrästi.
Herra antoi elämän,
kaiken hyvin johti hän,
tähän asti armossansa
siunannut on lahjoillansa.*

*Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimessä.
Aamen.*

Kaikenikäiset messussa

Rukoushiljaisuuksien aikana soitetaan instrumentaaliversiona (esim. kitara, urut, piano, huilu, kannel) yksi säkeistö virrestä 454 *”Liekkejä on monta”*. Virren säkeistöä voidaan myös hyräillä, jolloin koko rukoukseen tulee kehtolaulumaisuutta. Virsi toistaa rukouksen keskeistä ideaa moniäänisestä seurakunnasta. Seurakuntaa yhdistää Kristuksen valo. Valon varassa koko seurakunta toteuttaa kutsumustaan. Rukouksen nimi Valon perilliset nousee Kolossalaiskirjeestä 2:12-20.

Valon perilliset

*Isä,
Kiitos, että saamme kutsua sinua juuri siksi. Isäksi.
Kiitos, että olet antanut meille Pojan.
Veljeksi ja Vapahtajaksi,
Kiitos, että annat meille perinnöksi
valon.*

*Isä, tänään me kiitämme sinua äänistä.
Kiitos vauvojen äänistä, lasten äänistä, murrosikäisten äänistä.
Kiitos aikuisten äänistä ja äänenpainoista.
Kiitos ikääntyneiden ihmisten äänistä.
Kiitos särkyneistä äänistä.
Kiitos riitasointuisista äänistä, joiden keskelle luot rauhasi.*

*Kiitos omasta äänestäsi, jonka annat kaikille heille, joilla ääntä ei enää ole.
Kiitos, että sinä Herra itse puhut heissä.
Anna meille korvat kuulla sinun äänesi lähimmäisissämme.
Anna meille korvat kuulla äänistä kaikkein hiljaisimmat.*

(Rukoushiljaisuus.)

*Isä, tänään me kiitämme sinua askeleistamme.
Kuljemme hapuillen, etsien ja eksyen.
Kuljemme hypähdellen, kiiruhtaen ja ontuen.
Kuljemme autettuna ja kannettuina, peläten.
Kuljemme ripeästi.
Kuljemme ehkä väärään suuntaan.
Kiitos, että Sinun rakkaan Poikasi valo
ympäroi meitä, näyttää suuntaa, kutsuu eteenpäin,
on perintöosamme.
Kiitos, Herra, että saamme rukoilla kaikkien
askeleidemme ja teidemme puolesta,
ja luottaa, että sinun askeleesi ovat ensimmäiset ja viimeiset,
alussa ja lopussa,
minne ikinä menemme.
Sinä itse olet tie.*

(Rukoushiljaisuus.)

*Herra Jeesus Kristus,
näkymättömän Jumalan kuva,
kiitos, että sinä olet luvannut tulla näkyväksi
kärsivissä ja sairaissa,
köyhissä ja heikoissa.
Heissä, joilla on nälkä ja jano,
heissä, joilla on kylmä
ja heissä, joita pelottaa.
Me rukoilemme tänään kaiken sen puolesta, mitä näemme ja Isä,
kaiken sen puolesta, mitä emme vielä näe.
Anna meille silmät nähdä, mikä tulee kauttasi näkyväksi.
Se, minkä sinä itse olet kutsunut
pimeydestä valoon.*

(Rukoushiljaisuus.)

*Herra, me odotamme sadetta, mutta
kun sinä loit, kosteus nousi maasta.
Anna meille nöyryyttä katsoa alaspäin,
odottaa sinun virvoitustasi sieltä,
mikä on pientä ja vaatimatonta
Sieltä, mistä emme sitä heti huomaa.
Herra, tänään me rukoilemme lasten ja nuorten puolesta.
Anna meidän nähdä sinun luomistyösi
elämän kumartamassa vanhuksessa,
ja anna nuorten aikuisten, aikuisten ja ikääntyneiden
vastuunkantajien kiitollisena muistaa,
että luomistyösi jatkuu meissä jokaisessa
koko elämämme ajan.
Tänään me rukoilemme tässä seurakunnassa
toistemme puolesta.
Sinä olet meidän Isämme,
sinussa me saamme olla perhe.*

(Rukoushiljaisuus.)

*Isä, Poika ja Pyhä Henki, ylistys Sinulle nyt ja aina.
Aamen.*

Luomakunta

Rukous sai nimekseen Kastepisara, ja se on tekstiasultaan lyyrinen. Sen vuoksi se sopii vuoksi parhaiten yhden ihmisen lukemaksi.

Kastepisara muistuttaa kasteestamme. Se on hyvyyden ja viattomuuden symboli. Kastepisara uhmaa tuhovoimia, joita vastaan kristittyinä taistelemme. Kastepisara voi murtaa tuhovoimien kierteen antamalla voimansa, kosteuttamalla maata. Kasteen voiman ravitsemina jaksamme säilyttää herkkyytemme Jumalan puhuttelulle maailmassa.

Kirkkotilaa valmistellessa voidaan erityistä huomiota kiinnittää alttarikukkiin. Kirkkotilaan voidaan tuoda nähtäville (tai jopa maistettavaksi!) luonnon antimia. Erityisen hyvin maistaminen voisi sopia sadonkorjuun jumalanpalvelukseen. Myös luontokuvia voidaan käyttää rukouksen tukena.

Kastepisara

*Kiitos rakas Jumalamme,
että tänään saamme käydä eteesi.
Emme tyhjin käsin, ei,
vaan syli täynnä.*

*Jumala,
sinä olet kaiken hyvän meille antanut.
Me kiitämme kukista, kasveista, maan antimista,
mansikoista, mustikoista, vadelmista,
koivunmahlasta, kuusenkerkystä,
sienistä ja puolukoista.
Isä, me kiitämme metsästä ja kastepisarasta.
Anna meille meidän jokapäiväisessä elämässämme
ymmärrys siitä, mitä tarkoittaa tehtävämme
viljellä ja varjella.*

*Jumala,
sinä olet kaiken hyvän meille antanut.
Mutta sinä viet meidät myös syvyyteen, pimeyteen ja ahdistukseen.
Se, mitä näemme, huutaa läsnäolosi kaipuuta.
Tule Sinä, joka voit antaa muutoksen Hengen.
Tule Henki ja anna meille elämä.
Tule Poika ja lohduta ristisi voimalla.
Tule Luoja ja kutsu luoksesi, sillä sinun luonasi ei pelkoa ole.*

*Jumala, anna meille meidän jokapäiväisessä elämässämme
ymmärrys siitä, mitä tarkoittaa, kun
pyydät kantamaan lähimmäisemme taakkoja, kun
pyydät ottamaan luoksesi nälkäisen, janoisen ja sairaan, kun
pyydät, että annamme sinulle kaikkemme ja silti
- Isä -
että emme mistään huolehtisi.*

*Jumala,
anna meille meidän jokapäiväisessä elämässämme
ymmärrys sinun totuudellesi.
Auta meitä näkemään muutos, jota emme halua nähdä,
auta meitä kulkemaan tielle, jonka olet meille valmistanut,
auta meitä avaamaan ovi, jonka olet asettanut eteemme,*

*Jumala, auta meitä hoitamaan se tehtävä, jota voimme hoitaa
vain sinun hoitaminasi.*

*Kiitos, että saamme maistaa paratiisiasi,
olet kätkenyt sen meihin.
Kastepisaraan, linnunlauluun,
saunaillan tuoksuun,
sateeseen.*

*Me näemme tuhon, tuskan ja talven,
ristin ja tappion, epäonnistumisen,
kuoleman,*

*mutta ylösnousseen Poikasi tähden
saamme maistaa paratiisiasi,
keskellä taistelua,
tänään.*

*Me saamme pyytää sinulta voimaa,
kestävyyttä, herkkyyttä ja nöyryyttä
joka ikiseen elämämme hetkeen.
Ole kanssamme.*

*Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimessä
Aamen.*

Kirjoittajat

Ansara Ramez
Antturi Arto
Filppula Hannele
Forsberg Juhani
Hiltunen Pekka Y.
Hyvärinen Virpi
Härkönen Marjaana
Jolkkonen Jari
Kantala Pirjo
Kopponen Lauri
Korppaeus-Hellsten Tarja
Kreivi-Palosaari Satu
Kronqvist Saija
Manninen Taina
Nicholls Richard
Pajunen Mika K.T.
Paloniitty Mikko
Paloniitty Tiina
Sariola Heikki
Seppänen Liisa
Tiirola Kaija
Tiirola Kari
Torri-Tuominen Mari
Vahtola Kai
Vasiljev Hanna

Jumalanpalvelus on seurakunnan yhteinen juhla. Rukous kuuluu kaikille. Jumalanpalveluksen yhteiseen rakentamiseen esirukous tarjoaa mitä luontevimman tilan. Jumalanpalveluksessa esirukous on ”kolmas pilari” Jumalan sanan ja saarnan sekä sakramentin rinnalla (Juhani Forsberg).

Rukouksia voi valmistaa monella tavalla. *Kolmas pilari* on virikeaineisto, jonka tavoitteena on innostaa ja antaa ideoita esirukouksen valmisteluun ja toteutukseen yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Kirja avaa rukouksen teologiaa, tarjoaa esimerkkejä rukouksen valmistamisen erilaisista tavoista ja kertoo niiden toteutusmahdollisuuksista messussa.

Kirjaan on koottu neljästätoista kirkkovuoden pyhästä laaditut kokonaisuudet, joista kukin sisältää näkökulman kirkkovuoden aikaan, kaikenikäisten huomioimiseen messussa sekä luomakuntaan. Rukousten tekijät kuvaavat myös oman valmisteluprosessinsa kulkua:

”Jokaisen seurakuntapapin työkalu!”

”On ilo työskennellä tämän materiaalin kanssa – kuin jatkuvaa rukousta!”

”Kirja toimii myös kenen tahansa rukouskirjana, niin kauniita tekstejä se sisältää!”

KIRKKOHALLITUS⁺

ISBN 978-951-789-441-8 (nid.)

ISBN 978-951-789-442-5 (PDF)

9 789517 894418

SUOMEN⁺
EV. LUT.
KIRKKO